

**Česká zemědělská univerzita v Praze**

**Provozně ekonomická fakulta**

**Katedra systémového inženýrství**



**Bakalářská práce**

**Nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání**

**Nohejlová Karolína**

© 2023 ČZU v Praze



## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karolína Nohejlová

Ekonomika a management

Název práce

**Nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání**

Název anglicky

**Unemployment in the context of educational attainment**

---

### Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analýza úrovně dosaženého vzdělání v České republice a okrajově ve vybraných státech Evropské unie a následné uplatnění na trhu práce v průběhu let. Dále se bude zabývat otázkou, jak se liší nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání s ohledem na pohlaví a věk. V teoretické části bude charakteristika základních pojmů a problémů, které s nezaměstnaností souvisejí a v praktické části se bude zabývat vývojem nezaměstnanosti v období 2012 – 2022.

### Metodika

1. Literární rešerše
2. Analýza nezaměstnanosti v České republice
3. Sběr dat
4. Analýza dat
5. Výpočty a zpracování dat
6. Interpretace výsledků a budoucí doporučení

## **Doporučený rozsah práce**

30-40 stran

## **Klíčová slova**

Nezaměstnanost, trh práce, vzdělání, Česká republika, pohlaví

---

## **Doporučené zdroje informací**

BUCHTOVÁ Božena a kolektiv. Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém. Grada Publishing a.s., 2002, 1. vydání. ISBN 80-247-9006-8.

JUREČKA, Václav. Makroekonomie. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

KACZOR, Pavel. Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 9788024519302.

MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém, 1.vyd., Praha, Sociologické nakladatelství, 1994, ISBN 80-901424-9-4.

POŠTA, Vít, Libuše MACÁKOVÁ a Tomáš PAVELKA. Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-296-3.

---

## **Předběžný termín obhajoby**

2022/23 LS – PEF

## **Vedoucí práce**

Ing. Lucie Chytilová, Ph.D.

## **Garantující pracoviště**

Katedra systémového inženýrství

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2022

**doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.**

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 11. 2022

**doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.**

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

### **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

---

## **Poděkování**

Rád(a) bych touto cestou poděkovala Ing. Lucie Chytilová, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, ochotu, trpělivost a pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mým nejbližším, kteří mě podporují na mé cestě k dosažení vzdělání.

# Nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání

## Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou nezaměstnanosti v České republice v kontextu dosaženého vzdělání. Hlavním cílem je analýza dosaženého vzdělání a s tím spojené nezaměstnanosti u lidí od roku 2011-2021 pomocí metod analýzy dat. Dílčím cílem je porovnání nezaměstnanosti v kontextu dosaženého vzdělání u mužů a žen, nezaměstnanost s ohledem na věk lidí a srovnání míry nezaměstnanosti v okolních státech České republiky, které se nacházejí v EU.

V teoretické části je definována základní problematika nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, příčiny a druhy nezaměstnanosti, psychologie nezaměstnanosti, její historie a také definování vzdělání v České republice.

V praktické části je popisná analýza problematiky nezaměstnanosti v kontextu dosaženého vzdělání, porovnání nezaměstnanosti mužů a žen v kontextu dosaženého vzdělání, srovnání nezaměstnanosti s ohledem na věk lidí a srovnání míry nezaměstnanosti v okolních státech České republiky.

**Klíčová slova:** nezaměstnanost, trh práce, vzdělání, Česká republika, pohlaví, člověk, zaměstnání

# Unemployment in the context of educational attainment

## Abstract

The bachelor's thesis deals with the issue of unemployment in the Czech Republic in the context of educational attainment. The main goal is to analyze people's educational attainment and related unemployment from 2011-2021 using data analysis methods. The partial goal is to compare unemployment in the context of the educational attainment of men and women, unemployment concerning people's age, and a comparison of the unemployment rate in the neighbouring states of the Czech Republic, which are located in the EU.

In the theoretical part, the basic issues of unemployment, unemployment rate, causes and types of unemployment, the psychology of unemployment, its history and the definition of education in the Czech Republic are defined.

The practical part includes a descriptive analysis of unemployment in the context of educational attainment, a comparison of unemployment between men and women in the context of educational attainment, a comparison of unemployment with respect to people's age and a comparison of unemployment rates in neighbouring states of the Czech Republic.

**Keywords:** unemployment, labour market, education, Czech Republic, gender, person, employment



# Obsah

<b>1 Úvod.....</b>	<b>11</b>
<b>2 Cíl práce a metodika .....</b>	<b>12</b>
2.1 Cíl práce .....	12
2.2 Metodika .....	12
<b>3 Teoretická východiska .....</b>	<b>13</b>
3.1 Nezaměstnanost.....	13
3.1.1 Typy nezaměstnanosti a jejich příčiny.....	14
3.1.2 Politika nezaměstnanosti.....	15
3.1.3 Ukazatele nezaměstnanosti .....	18
3.1.3.1 Přirozená míra nezaměstnanosti .....	18
3.1.3.2 Míra nezaměstnanosti .....	19
3.1.4 Psychologie nezaměstnanosti .....	19
3.1.4.1 Význam práce pro člověka .....	20
3.1.4.2 Rizikové skupiny nezaměstnaných.....	21
3.1.5 Historie nezaměstnanosti .....	22
3.1.5.1 Období od vzniku ČSR po socializaci hospodářství (1918–1948)....	22
3.1.5.2 Období socialismu (1948–1989) .....	23
3.1.5.3 Porevoluční období (od 1989).....	23
3.2 Trh práce .....	24
3.2.1 Rovnováha na trhu práce .....	24
3.2.2 Konkurence na trhu práce .....	25
3.2.3 Poptávka a nabídka po práci .....	25
3.3 Vzdělání .....	26
3.3.1 Úrovně vzdělání.....	26
<b>4 Vlastní práce .....</b>	<b>28</b>
4.1 Nezaměstnanost a vzdělání v České republice.....	28
4.2 Porovnání nezaměstnanosti u mužů a žen.....	36
4.2.1 Se základním vzděláním nebo bez vzdělání .....	36
4.2.2 Se střední školou bez maturity.....	37
4.2.3 Se střední školou s maturitou.....	38
4.2.4 S vysokou školou.....	39
4.3 Porovnání nezaměstnanosti podle věku lidí.....	40
4.4 Nezaměstnanost v České republice a jiných státech EU.....	42
4.4.1 Bez vzdělání a základní vzdělání.....	42

4.4.2	Se středním vzděláním .....	43
4.4.3	S vyšším vzděláním .....	45
<b>5</b>	<b>Výsledky a diskuse .....</b>	<b>47</b>
5.1	Rozdíly vzdělání a nezaměstnanosti u lidí s různým stupněm vzdělání .....	47
5.2	Rozdíly nezaměstnanosti u mužů a žen, věkových skupin a okolních státech.	48
<b>6</b>	<b>Závěr.....</b>	<b>50</b>
<b>7</b>	<b>Seznam použitých zdrojů.....</b>	<b>52</b>
	<b>Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....</b>	<b>54</b>
7.1	Seznam obrázků .....	54
7.2	Seznam tabulek.....	54
7.3	Seznam grafů.....	54

# 1 Úvod

Nezaměstnanost je problémem, který negativně působí nejen na národní hospodářství a ekonomiku země, ale také přímo na člověka a jeho psychiku. Velikost problému je závislá na délce nezaměstnanosti a čím déle nezaměstnanost trvá, tím jsou její důsledky vážnější.

Téma bakalářské práce je Nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání, jelikož nezaměstnanost patří k aktuálnímu a v dnešní době jednomu z nejzávažnějších problémů. Nezaměstnanost je mnohdy určována vzdělaností lidí, jejich věkem a mnohdy i pohlavím. Společnost se zabývá různými metodami, díky kterým se dá nezaměstnanost monitorovat a snižovat její důsledky. Přesněji řečeno, cílem bakalářské práce je analyzovat data charakterizující nezaměstnanost v kontextu dosaženého vzdělání v České republice v letech 2011-2021. Je velice důležité se problematikou nezaměstnanosti zabývat a sledovat její průběh v předchozích letech a zjišťovat kvůli čemu byla nezaměstnanost vyšší či nižší.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části je práce zaměřena na vymezení základních pojmů, které jsou pro problematiku nezaměstnanosti klíčové. Je zde definována nezaměstnanost, ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo, dále jsou zde definovány typy nezaměstnaností a jejich příčiny, politika nezaměstnanosti a jak se liší politika aktivní a pasivní, psychologie nezaměstnanosti, je zde popsána nezaměstnanost od roku 1918 a její pokračování, trh práce a jako poslední kapitolou je vzdělání a jeho souvislost s nezaměstnaností. V praktické části se bakalářská práce zabývá analýzou nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání, se středním vzděláním bez maturity, se středním vzděláním s maturitou a s vyšším vzděláním. Dále jsou tyto skupiny vzdělání rozděleny i s ohledem na pohlaví. Kromě toho je zde analýza nezaměstnanosti s ohledem na pohlaví a poslední kapitola se zabývá analýzou míry nezaměstnanosti v okolních státech České republiky.

## **2 Cíl práce a metodika**

### **2.1 Cíl práce**

Hlavním cílem bakalářské práce je popsání vývojové tendence nezaměstnanosti v letech 2011-2021 podle stupně dosaženého vzdělání v České republice. Dílčím cílem bylo porovnání nezaměstnanosti podle dosaženého stupně vzdělání a pohlaví, porovnání nezaměstnanosti podle věkových skupin a porovnání nezaměstnanosti České republiky a států kolem ní.

V teoretické části jsou popsány základní pojmy týkající se problematiky nezaměstnanosti.

V praktické části je popisná analýza nezaměstnanosti v kontextu dosaženého vzdělání lidí v České republice, s ohledem na pohlaví, jak se liší nezaměstnanost s ohledem na věk a srovnání míry nezaměstnanosti České republiky a okolních států.

### **2.2 Metodika**

Základním zdrojem pro zpracování teoretické části bakalářské práce bylo studium odborné literatury a internetových zdrojů, která souvisí s problematikou nezaměstnanosti. Součástí definování nezaměstnanosti budou vysvětleny jednotlivé typy nezaměstnanosti nebo také psychologie nezaměstnanosti a jak působí nezaměstnanost na člověka. Budou také definovány jednotlivé stupně vzdělání.

V praktické části bakalářské práce jsou použita data z Českého statistického úřadu a Eurostatu. Sledováno bylo období od roku 2011-2021 a byla zpracována analýza nezaměstnanosti lidí s určitým stupněm vzdělání. Data byla zpracována formou analýzy dat a popisy liniových grafů. Ze získaných dat vznikly grafické a tabulkové výstupy, které byly upraveny v Microsoft Excel. V rámci analýzy je využita metoda časových řad, což jsou chronologicky uspořádaná data statistického ukazatele, která jsou roztřízena podle času a pomocí níž je zkoumána dynamika jevů v čase a jejich příčiny.

### 3 Teoretická východiska

V této kapitole se charakterizuje pojem nezaměstnanost, rozdělení obyvatel, typy nezaměstnanosti a její příčiny, politika nezaměstnanosti v České republice, její ukazatele, psychologie nezaměstnanosti a historie nezaměstnanosti v České republice.

#### 3.1 Nezaměstnanost

Podle výzkumu provedeným Gallupovým ústavem je nezaměstnanost považována, pro občany, za nejdůležitější ekonomický problém. Nezaměstnaností se nerozumí stav, kdy člověk nemá práci, ale kdy člověk nemá placené zaměstnání (11, s 299).

Jedná se o stav, který je tvořen na trhu práce, kdy si skupina obyvatel není způsobilá najít uplatnění na trhu práce. Člověk, který aktivně práci hledá, je starší 15 let a je schopný nastoupit do 14 dnů do zaměstnání je člověk, který se považuje za nezaměstnaného.

Nezaměstnanost se stává vážným ekonomickým problémem v případě, kdy se jedná o nezaměstnanost dlouhodobou, tedy stav, kdy je člověk nezaměstnaný přes 12 měsíců po sobě jdoucích. U lidí, kteří jsou nezaměstnaní delší dobu může být příčinou tzv. past nezaměstnanosti, tedy kdy jsou příjmy ze sociálních dávek nebo jiných náhradních příjmů vyšší než mzda, kterou by člověk měl v zaměstnání (2, s 34).

Základním potřebným pojmem pro pochopení problematiky nezaměstnanosti je uspořádání obyvatel v České republice, kteří se dělí na:

- 1. Ekonomicky aktivní obyvatelé:** což jsou obyvatelé starší 15 let, kteří mají placené zaměstnání nebo sebe zaměstnané osoby (osoby, které jsou vlastníkem či spoluvlastníkem nesdružených podniků, ve kterých pracují, osoby samostatně výdělečně činné) a osoby nemocné, na dovolené, na mateřské dovolené. A dále nezaměstnané osoby starší 15 let, které nemají placené zaměstnání ani sebe zaměstnání, ale hledají aktivně vhodnou pracovní pozici a během určité doby jsou schopni a ochotni nastoupit (14, s 37).
- 2. Ekonomicky neaktivní obyvatelé:** což jsou osoby, které k tomu, že nemají zaměstnání, mají objektivní důvody. Jsou to například studenti, kteří jsou na denním studiu a připravují se na budoucí zaměstnání, handicapované a zdravotně postižené osoby, kdy jim jejich stav neumožňuje pracovat, důchodci, děti anebo lidi, kteří ze subjektivních důvodů nemají potřebu pracovat.

Nezaměstnaná osoba může za určitých podmínek dostávat podporu v nezaměstnanosti, která se odvíjí od určitého věku a je zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání. Uchazeč o zaměstnání je fyzická osoba, která podala žádost na Úřad práce ČR o poskytnutí vyhovujícího zaměstnání (14, s 36).

### 3.1.1 Typy nezaměstnanosti a jejich příčiny

V určitém období část obyvatel ztratí z různých příčin své zaměstnání, může se jednat o dobrovolnou i nedobrovolnou ztrátu zaměstnání. U dobrovolné nezaměstnanosti je člověk bez zaměstnání záměrně. I když našel nějaké dobré pracovní místo, plat se mu nezdá dostatečný, a tak se snaží práci hledat dál. Mezi další důvody dobrovolné nezaměstnanosti patří nutnost stěhování do jiného města a jiné. Při nedobrovolné nezaměstnanosti lidé zaměstnání aktivně hledají, ale neúspěšně, a to i přesto, že by mnohdy byli ochotni pracovat za nižší mzdu. Mezi nedobrovolnou ztrátu zaměstnání můžeme řadit například nadbytek zaměstnanců, kdy počet volných míst je mnohem nižší než počet uchazečů o zaměstnání.

Nezaměstnanost se dělí podle typu na frikční, cyklickou, sezónní, strukturální, dále pak na dlouhodobou a krátkodobou (7, s 68).

- 1. Frikční nezaměstnanost:** má krátkou dobu trvání, je pouze přechodná a má na ekonomiku převážně příznivý vliv (10, s 29). Je důsledkem životního cyklu obyvatelstva, je tedy způsobena přirozeným pohybem lidí mezi bydlištěm a pracovním místem, přechodem do lepšího zaměstnání nebo při hledání zaměstnání po absolvování školy. Před nalezením vhodného pracovního místa probíhá proces, kdy si nezaměstnané osoby nejprve získávají informace o nabídkách volných pracovních pozic, výši mzdy, lepších pracovních podmínkách, výhodnější pozici nebo lepším pracovním prostředím (5, s 294). Příčinou této nezaměstnanosti je tedy nedostatek informací o možnostech zaměstnání (8, s 166).
- 2. Cyklická nezaměstnanost:** souvisí s vývojem hospodářského cyklu. Jestliže se ekonomika nachází v recesi, míra nezaměstnanosti roste a jestliže se ekonomika nachází v expanzi, dochází ke snižování nezaměstnanosti. Důsledkem cyklické nezaměstnanosti je méně pracovních míst na trhu, než je uchazečů o práci. Cyklická nezaměstnanost se tedy dá označit za nedobrovolnou a negativně postihuje ekonomiku jako celek a postihuje všechna odvětví. Příčinou cyklické nezaměstnanosti je krátká fluktuace ekonomiky, tedy že firmy nereagují na změny ve výši poptávky po práci (4, s 283).

3. **Sezónní nezaměstnanost:** je krátkodobá a projevuje se v určitých obdobích během roku. K sezónní nezaměstnanosti dochází především v odvětvích, která jsou ovlivněna změnami ročních období jako je zemědělství, stavebnictví, v místech, která jsou ve velké míře ovlivněna turistikou a dalšími okolnostmi.
4. **Strukturální nezaměstnanost:** je spojena s nesouladem mezi poptávkou a nabídkou v určitých profesích. Příčinou strukturální nezaměstnanosti je tedy nesoulad mezi kvalifikačními požadavky volných pracovních míst a kvalifikací nezaměstnaných osob. Tento typ nezaměstnanosti se dá zmírnit rozšířením kvalifikačních dovedností osob, absolvováním kurzu nebo doplněním vzdělání. S touto nezaměstnaností pomáhá i Úřad práce, který nabízí množství rekvalifikačních kurzů (4, s 281).

Dále se nezaměstnanost rozděluje podle délky trvání na dlouhodobou a krátkodobou.

1. **Dlouhodobá nezaměstnanost:** je závažným problémem a nastává, pokud trvá déle jak 1 rok. Při dlouhodobé nezaměstnanosti může dojít k sociálním problémům, k existenčním problémům člověka, potížím rodiny, ztrátě kvalifikace a mnohdy i sebeúcty. Potenciální zaměstnavatelé mohou usuzovat, že dlouhodobě nezaměstnaný jedinec bude mít menší chuť do práce a bude mít sníženou kvalifikaci a je tak vnímán jako nevhodný uchazeč (7, s 156).
2. **Krátkodobá nezaměstnanost:** je nezaměstnanost, která má kratší dobu trvání než 1 rok a je méně závažným problémem než dlouhodobá. Trvání krátkodobé nezaměstnanosti je v řádu několika týdnů. Pro nezaměstnané je to ovšem i tak ekonomická a psychologická zátěž (7, s 157).

Dalším druhem nezaměstnanosti je nezaměstnanost přirozená. Je to stav, kdy je nižší nebo rovný počet nezaměstnaných počtu volných pracovních míst.

### 3.1.2 Politika nezaměstnanosti

Politikou nezaměstnanosti se zabývají Ministerstvo práce a sociálních věcí (MSPV ČR), zaměstnavatelé, firmy, odbory, a slouží ke zmírnění nezaměstnanosti – sladění poptávky a nabídky na trhu práce, tvorbě nových pracovních míst a podpoření ekonomického růstu (12, s 284). MSPV rozhoduje na základě informací získaných z úřadu práce, českého statistického úřadu a na základě výběrových šetření. Stát se snaží vyhodnocovat situaci na trhu práce, tvoří programy, zpracovává prognózy, zprostředkovává služby na trhu práce. Stát také poskytuje podporu v nezaměstnanosti a poskytuje podporu při jejich rekvalifikaci (17, s 144).

Nástroje politiky zaměstnanosti se rozdělují na aktivní a pasivní. Pasivní politika usiluje o zabezpečení nezaměstnaných a aktivní politika se snaží zvýšit mobilitu pracovní síly v reakci na strukturální změny (17, s 143).

**1. Aktivní politika nezaměstnanosti:** je důležitým nástrojem k řešení problémů na trhu práce a je to souhrn opatření směřujících k zajištění rovnováhy na trhu práce. Měla by pomoci začlenit se nezaměstnaným do práce. Význam aktivní politiky roste, když v souvislosti s ekonomickou krizí roste míra nezaměstnanosti. Aktivní politika také zajišťuje poradenství úřadu práce pro vhodnou volbu povolání a zprostředkování zaměstnání. Dle zákona vhodné zaměstnání je uchazeč povinen přijmout, ale pokud odmítne, většinou nejsou ukládány žádné sankce. Dále zajišťuje podporu zaměstnání osob se zdravotním postižením (16, s 123).

Aktivní politika je zaměřena především na osoby, které jsou:

- dlouhodobě bez pracovního místa,
- handicapované osoby,
- uchazeče, na které je uvalena exekuce nebo byli ve výkonu trestu,
- osoby, kterým je méně než 25 let a absolventům bez praxe,
- osoby starší 50 let,
- osoby, které pečují o dítě mladší 10 let,
- osoby, které se vrací z mateřské dovolené (19).

V aktivní politice se používá řada nástrojů ke zmírnění nezaměstnanosti jako je:

- **Rekvalifikace:** tou se zabývá z. č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti § 108-110. Jedná se o umožnění změny kvalifikace uchazeče, ať už pouze rozšíření dovedností anebo kompletní změnu kvalifikace, a zvýšením jeho šance o nalezení zaměstnání. Rekvalifikace probíhá ve vzdělávacích centrech a soukromých i státních školách. Obstarává ji úřad práce na základě písemné dohody mezi úřadem práce a uchazečem. Úřad práce rekvalifikaci uchazečům zcela hradí náklady s rekvalifikací spojené, až na náklady, na které není právní nárok. Pokud však uchazeč rekvalifikaci nedokončí nebo odmítne nastoupit do odpovídajícího zaměstnání s novou získanou kvalifikací, je mu stanovena povinnost plně náklady uhradit (20).

Podmínky pro zařazení do rekvalifikačního kurzu:

- být v evidenci Úřadu práce jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání



- mít odpovídající vstupní kvalifikační předpoklady pro daný rekvalifikační kurz a pro výkon profese, na kterou se rekvalifikuje (např. příslušný stupeň vzdělání, některé znalosti a dovednosti – záleží na typu rekvalifikace)
  - být zdravotně způsobilý/lá pro absolvování rekvalifikačního kurzu a pro výkon nové profese
  - musí být potřebná – dosavadní kvalifikace uchazeče nebo zájemce o zaměstnání neumožňuje získání vhodného pracovního místa
  - musí být účelná – po ukončení rekvalifikace je reálná šance získat zaměstnání (20)
- **Investiční pobídky:** těmi se zabývá z. č. 111 z. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Tato podpora je poskytována zaměstnavateli pro tvorbu nových pracovních míst, na rekvalifikaci nebo školení svých nových zaměstnanců, a to na základě uzavřené dohody s příslušným úřadem práce. Podpora může být poskytnuta zaměstnavateli, který vytvoří nová pracovní místa na území, kde je průměrná míra nezaměstnanosti nejméně o 50% vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti v České republice. Podporu může zaměstnavatel získat také pro své stávající zaměstnance, úřad práce mu může proplácet jen část nákladů, ale musí splnit podmínku minimální míry nezaměstnanosti.
  - **Veřejně prospěšné práce:** jsou vykonávány ve prospěch obce nebo jiných státních institucí – údržba veřejného prostranství, údržba a výsadba zeleně, úklid a údržba komunikací a veřejných budov. Jsou nabízeny osobám, které dlouhodobě nemohou nalézt zaměstnání a které mají nižší kvalifikaci. Maximální možná doba pro veřejně prospěšné práce je 24 měsíců po sobě jdoucích, ale mohou být výjimky, pokud je osoba starší 50 let nebo rodič s dítětem do 15 let nebo handicapovaná osoba a musí být alespoň 3 měsíce zaevidována na úřadu práce. Ten může vyhodnotit, zda by pro uchazeče nebylo vhodnější účastnit se rekvalifikačního kurzu (3, s 1052). Příspěvek, který úřad práce za tuto činnost nabízí je až do výše vynaložených prostředků na mzdu, a to včetně sociálního a zdravotního pojištění (20).
  - **Společensky účelná pracovní místa:** jsou to místa, která zařizuje zaměstnavatel po uzavření dohody s úřadem práce a jedná se i o místo, které se zřídí za účelem vykonávat samostatně výdělečnou činnost. Poskytují se uchazečům, kterým nelze nalézt pracovní místo jiným způsobem. Výše podpory závisí na míře

nezaměstnanosti v oblasti, kde zaměstnavatel podal žádost. Příspěvek může být až do výše vynaložených nákladů zaměstnavatelem na mzdu, a to i na sociální a zdravotní pojištění.

- **Příspěvek na zapracování:** je poskytnut zaměstnavateli na základě dohody s úřadem práce, jenž zaměstná osobu, které úřad práce věnuje zvýšenou péči, tedy osoby starší 55 let, dlouhodobě nezaměstnané osoby nebo rodič po mateřské dovolené. Může být ve výši poloviny minimální mzdy a po dobu maximálně 3 měsíců.
- **Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program:** o který si může požádat zaměstnavatel při přechodu na nový podnikatelský program, kdy nemůže zajistit pro své zaměstnance práci ve stanoveném rozsahu. Jedná se o příspěvek na částečnou úhradu náhrady mzdy, která je vyplácena maximálně 6 měsíců do maximálně poloviny minimální mzdy (8 100,-) (20).

**2. Pasivní politika:** oproti aktivní politice zprostředkovává zaměstnání uchazečům a vyplácí podpory v nezaměstnanosti. Je méně efektivní a je na ni vynaloženo velké množství financí. Stát také touto cestou zabezpečuje sociálně slabší osoby. Zatímco aktivní politika se snaží o pokles nezaměstnanosti, pasivní politika tlumí následky již vzniklé nezaměstnanosti díky podporám v nezaměstnanosti. Jak bylo zmíněno již výše, problém by mohl nastat v situaci, kdy výše podpory a sociálních dávek by byla v podobné výši jako mzda, kterou by člověk dostával v zaměstnání a tím by ztratil motivaci zaměstnání hledat. Jedná se o tzv. „past nezaměstnanosti“ (13, s 28).

### 3.1.3 Ukazatele nezaměstnanosti

Pro zjištění nezaměstnanosti je důležité mít objektivní měření. K tomu slouží míra nezaměstnanosti a její měření.

#### 3.1.3.1 Přirozená míra nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti je dána součtem frikční a strukturální míry nezaměstnanosti. Jedná se o tu míru nezaměstnanosti, která je v ekonomice přirozená a nutná.

Podle Milтона Friedmana, který je autorem konceptu spojeného s přirozenou mírou nezaměstnanosti tzv. NAIRU (Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment). Tento

koncept spojuje přirozenou míru nezaměstnanosti s určitou mírou inflace. Podle Friedmana je přirozená míra nezaměstnanosti definována jako úroveň nezaměstnanosti, kdy je míra inflace stabilní a nemění se. Tedy optimální míra nezaměstnanosti je taková, při níž se nemění míra inflace. Neznamená to, že by míra inflace měla být nízká nebo nulová. Například pokud bude míra nezaměstnanosti 5 % a míra inflace se bude držet i na 10 %, jedná se o přirozenou míru nezaměstnanosti. Na druhou stranu, pokud bude míra nezaměstnanosti 5 % a míra inflace poprvé 3 %, podruhé 8 % a potřetí 2 % o přirozenou míru nezaměstnanosti se nejedná (17, s 32).

Určující faktory přirozené míry nezaměstnanosti:

- doba, na kterou je podpora v nezaměstnanosti udělována
- výše podpory
- strukturální parametry ekonomiky
- demografická skladba pracovních sil
- organizace trhu práce (zda existuje pracovní úřad a jak moc je efektivní)
- jak moc jsou nezaměstnaní vytrvalí a schopní si práci najít (7, s 162)

### 3.1.3.2 Míra nezaměstnanosti

Aby se dala nezaměstnanost měřit, musí se upřesnit struktura obyvatelstva. Nezaměstnanost se z makroekonomického hlediska vztahuje na lidi, kteří ukončili povinnou školní docházku až po lidi, kteří jdou do penze. Tedy na lidi, kteří jsou v produktivním věku. Jak je již výše uvedeno, obyvatelstvo se dělí na ekonomicky aktivní a neaktivní.

Míra nezaměstnanosti se uvádí v procentech a je určena na základě vztahu:

$$u = \frac{U}{L + U} \times 100, \quad (1)$$

kde  $u$  je míra nezaměstnanosti,  $L$  je počet zaměstnaných,  $U$  počet nezaměstnaných,  $L+U$  je ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Míru nezaměstnanosti v České republice zkoumá Český statistický úřad, kdy se určitý počet domácností účastní speciálního průzkumu tzv. výběrové šetření pracovních sil. Získaný výsledek představuje jednotnou metodiku výpočtu pro mezinárodní srovnání (7, s 154).

### 3.1.4 Psychologie nezaměstnanosti

Při charakterizování nezaměstnanosti se nesmí opomenout ani psychologické rozpoložení nezaměstnaného člověka a více ohrožené skupiny nezaměstnaností.

### 3.1.4.1 Význam práce pro člověka

Práce má pro člověka velký význam. Jednak člověk díky práci pocítuje důstojnou existenci a přináší mu materiální zisk, ale také mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Díky práci je člověk zařazen do sociálních vztahů, kdy se denně setkává s jinými lidmi, vytváří sociální pole strukturovaných kontaktů, vede rozhovory a také uzavírá přátelství. Jsou uspokojovány jeho potřeby ctí, zájmu, sebeuplatnění a sebeúcty.

Pokud člověk zvládá své pracovní úkoly, objektivizuje své schopnosti a získává pocit odborné kompetence. V určité práci, kde člověk potřebuje konkrétní znalosti, schopnosti a dovednosti, se rozvíjí jeho osobní identita.

Práce má velký význam i v ohledu výchovy našich dětí. Ukazujeme jim tím platné hodnoty a možnost se ztotožnit a napodobit osobní příklad. Děti velmi prožívají úspěchy a neúspěchy rodičů v práci, i když je pracovat většinou přímo nevidí (1, s 48).

I přes to, že lidé bez práce mají v České republice zajištěnou podporu v nezaměstnanosti, (které činí první dva měsíce 65 % z čistého výdělku v posledním zaměstnání, další dva měsíce 50 % a další měsíce 40 %) a je jim tak zajištěn slušný život i bez mzdy za práci, je pro lidi ztráta zaměstnání traumatizující zážitek a velkým zásahem do jejich života (21).

Ztráta zaměstnání má pro člověka negativní důsledky – sociální, psychologické a i zdravotní. Při dlouhodobé ztrátě zaměstnání vzniká osobní, rodinná a ekonomická nejistota, člověk neví, co se svým životem, zanikne mu denní režim a nemá možnost získávat a udržovat pracovní návyky a dovednosti. Je tomu tak i proto, že v naší společnosti má dobře placená práce vysokou společenskou i osobní hodnotou a lidé se na takového člověka dívají s předsudky (1, s 49).

Dlouhodobé důsledky ztráty práce popisuje řada výzkumů. Popisují souvislost mezi nezaměstnaností a zhoršením zdravotního stavu (C. Bamba 2010, D. M. Fergusson, W. T. Gallo et al 2006 a další). Jiné studie poukazují na vliv změny životního stylu – tedy nízká fyzická aktivita, častý alkoholismus a kouření. Ať už dlouhodobá nebo krátkodobá nezaměstnanost je vždy spojována se zvýšeným stresem, který má velký vliv na naše zdraví – fyzické i psychické.

### 3.1.4.2 Rizikové skupiny nezaměstnaných

Uplatnění na trhu práce má řadu charakteristik – věk, zdravotní stav, pohlaví, vzdělání, osobní předpoklady a také příslušnost v etnické skupině. Podle těchto charakteristik se vyčleňují skupiny lidí s větším rizikem ztráty zaměstnání.

Příslušníci rizikových skupin mají větší riziko, že ztráta zaměstnání nebude pouze jednorázovou událostí, ale bude se opakovat. Lidé z těchto skupin nachází uplatnění většinou na sekundárním trhu práce a v méně placených pozicích.

Níže jsou popsány rizikové skupiny:

- 1. Mladší věkové skupiny do třiceti let:** do které patří lidé, kteří se ucházejí o své první zaměstnání, tedy absolventi, středních a vysokých škol. Tato skupina má velkou konkurenci, oproti níž je v nevýhodě, jelikož povětšinou nemají žádné zkušenosti, praxi a také žádné kontakty, které by jim usnadnili orientaci na trhu práce. Absolventi vysokých škol jsou ve věku, kdy chtějí zakládat rodinu nebo ji již mají, a tak nedostatečný příjem postihne více osob. S nezaměstnaností absolventů středních škol se vyskytují psychologické a výchovné problémy. Pokud si včas neodzkouší pracovní návyky, je možnost, že v dospělosti nebudou schopni pracovat.
- 2. Starší lidé:** nejhůře prožívají ztrátu zaměstnání, protože jim zbývá jen pár let do důchodu. Tato skupina prožívá pocit bezradnosti, strach, nejistotu a časem i ztrácí důvěru v sebe sama. Lidé ve starším věku si začínají uvědomovat blížící se stáří, prožívají změny v jejich životě jako například odchod dětí z domova, brzký odchod do důchodu, ale i úmrtí blízkých. Jsou pro ně typické častější zdravotní potíže a mají větší tendenci si dělat starosti z věcí, ze kterých by si v mládí tolik nedělali. Pokud v této skupině dojde ke ztrátě zaměstnání, vnímají ji lidé s velkou odpovědností za rodinu a mají obavy z mladší konkurence. Člověk, který dříve zastával významnou pozici v zaměstnání se ocitne z ničeho nic oddělen od výsledků jeho dlouhodobého úsilí a postavení, od kolegů a od příjmu. Pokud u takového člověka dojde ke znovu zaměstnání, může mít pocity neuspokojení a nevyžití v práci, jelikož jsou starší lidé pro zaměstnavatele mnohdy horší investicí oproti mladým. Člověk je poté velice opatrný a hlídá si své chování, aby nevytvářel situace, díky kterým by se na ně mohli lidé dívat negativně. Takový jedinec ztrácí kreativitu v práci, a především se snaží, aby práci zase neztratil.

3. **Ženy:** zaměstnavatelé mnohdy neupřednostní před muži kvůli jejich těžší mobilitě a většímu zatížení v domácnosti. Ve firmách vznikají mnohem více místa s plnou pracovní dobou a vícesměnné provozy než místa se zkrácenou pracovní dobou. Pro mnoho žen je tak otázkou, zda si vyberou kariéru před rodinou. Pro samoživitele je tak těžké najít si práci, která jim bude vyhovovat časově a finančně.
4. **Zdravotně postižení lidé:** mají sociální, psychické a ekonomické problémy a bohužel často nemají pocit lidské důstojnosti. Mají velmi omezené příležitosti najít si své uplatnění na trhu práce.
5. **Lidé bez kvalifikace:** jsou především mladí lidé, pro které je obtížné se vzdělávat a nemají velký zájem o zaměstnání. Většinu tvoří absolventi základních škol, lidé s deviantním chováním jako alkoholici, kriminálníci a další (1, s 82).

### 3.1.5 Historie nezaměstnanosti

Od vzniku ČSR roku 1918 měla nezaměstnanost tři fáze jejího vývoje, které se promítli do způsobu řízení české ekonomiky.

#### 3.1.5.1 Období od vzniku ČSR po socializaci hospodářství (1918–1948)

Do roku 1922 počet nezaměstnaných vykazoval sezonní rozkolísanost. V roce 1922 však byl prudší nárůst nezaměstnaných, který byl způsoben poválečnou restrukturalizací ekonomiky nově vzniklého státu. Díky demokratickému systému a prozápadní orientaci hospodářství v dalších letech rostlo a nezaměstnanost se snižovala až do 30. let. Tehdy nezaměstnanost začala znovu růst v důsledku velké hospodářské krize, která snížila poptávku po spotřebním zboží ve světě. Podle dat ze Sčítání obyvatelstva se v České republice tato krize projevila v oblastech s lehkým exportně orientovaným průmyslem – příhraniční oblasti v Sudetech. Naopak regiony, které byly zaměřeny na zemědělství měly velkou absorpci pracovních sil. Část obyvatel si kompenzovala snížené příjmy prací ve vedlejších povolání. Nejnižší nezaměstnanost byla v okrese Zlín, díky rozšiřující se firmě Baťa. V době vrcholení krize v roce 1933 bylo v České republice více než 900 tisíc lidí bez práce. Následný pokles nezaměstnanosti se připisuje nárůstu zbrojní výroby a státní podpoře zaměstnanosti. V roce 1938 před mobilizací, bylo bez práce 256 tisíc osob. V Sudetech však větší míra nezaměstnanosti přetrvávala až do období protektorátu, kdy se do ekonomiky začaly zavádět prvky národního socialismu. V té době bylo dobrovolné a později nucené zaměstnávání při výstavbě technické infrastruktury.

### 3.1.5.2 Období socialismu (1948–1989)

Jednou ze základních věcí, kterou měli komunisté ve svém programu, bylo zajištění plné zaměstnanosti. Jejím výsledkem bylo umělé udržování plné zaměstnanosti a nezaměstnanost byla podle trestného zákona (č. 86/1950 Sb.) kvalifikována jako trestný čin „příživnictví“. Ta se vyskytovala pouze jako frikční, když lidé přecházeli do jiného zaměstnání. Absolventům škol byla zaručována práce díky systému pracovních umístěnek, ale bez většího výběru místa přidělené pracovní pozice. Díky tomu se dařilo regulovat osídlení, a to povětšinou ve prospěch příhraničních periferiích a regionů s těžkým průmyslem. A tím se ekonomika zejména zabývala, kvůli následnému exportu do států RVHP. Do těžkého průmyslu se zaměstnávali převážně muži, a tak se zvýšila zaměstnanost žen v odvětvích lehčího průmyslu.

### 3.1.5.3 Porevoluční období (od 1989)

V průběhu transformace k tržnímu způsobu hospodářství byla nezaměstnanost kvůli nesouladu nabídky a poptávky na trhu práce. Zvýšená nezaměstnanost se po pádu komunistického režimu projevila právě v oblastech s těžkým průmyslem a ve velkých městech, a to kvůli většímu propouštění ve velkých exportně zaměřených podnicích, kterým klesla výroba z důvodu ztráty dosavadních odbytišť.

V 90. letech nastala v České republice ekonomická krize, která byla způsobena nekonkurenceschopností českých výrobků na nových trzích, a která byla také spojena s privatizací velkých podniků.

V letech 1999-2005 se nezaměstnanost týkala oblastí s těžkým průmyslem, ne oblastí v pohraničí, ale například Ostravska, severočeských uhelných pánví – Most, Chomutov a posléze oblastí jižní Moravy.

Po vstupu České republiky do EU v roce 2004 nastal výrazný pokles nezaměstnanosti. Do České republiky začalo proudit velké množství zahraničních investic, které vytvářely nová pracovní místa. Celorepublikový pokles nezaměstnanosti však nepomohl ke snížení regionálních rozdílů a v nejvíce zasažených regionech poukázal na strukturální postižení místí ekonomiky.

V roce 2008 se začala projevovat hospodářská krize a následoval velký nárůst nezaměstnanosti u mladých lidí ve věku 25-30 let. Oproti postsocialistickým zemím jsme však stále měli nižší hodnoty nezaměstnanosti.

K poklesu nezaměstnanosti přispěly nové průmyslové oblasti, které se nacházejí podél významných dopravních koridorů a krajských center. Také přispívá adaptace zaměstnanců na měnící se podmínky na trhu práce a nárůst flexibilních pozic na trhu práce (23, s 28-29).

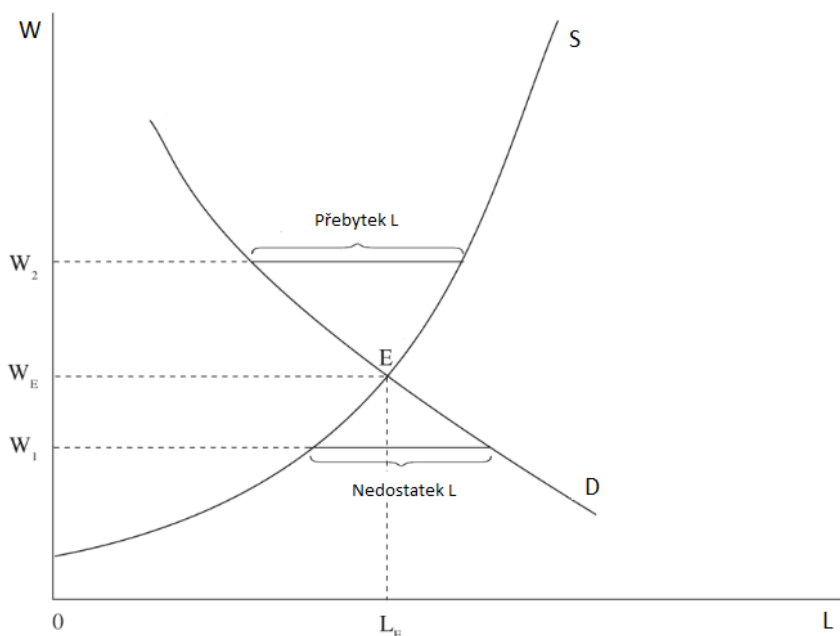
## 3.2 Trh práce

Místo, kde se střetává tržní nabídka práce a tržní poptávka po práci, se nazývá trhem práce. Na trhu práce se nachází jak konkurence na straně poptávky, tak konkurence nabídky. Tedy že mnoho firem poptává práci a spousta lidí práci nabízí. Tržní poptávka je poptávkou všech firem a tržní nabídka je sumou všech jednotlivých nabídek práce v dané ekonomice. Cena výrobního faktoru práce je mzda (6, s 142).

### 3.2.1 Rovnováha na trhu práce

Na Obrázku č. 1 je vyobrazen graf trhu práce, kde na vodorovné ose je práce v jednotkách hodin a na svislé ose je reálná hodinová mzda. V bodě E nastává rovnováha na trhu práce, tedy místo, kde se nabízené množství práce rovná poptávanému. Je to bod, který vznikne, pokud se spojí body  $W_E$  a body  $L_E$ . Při rovnovážném stavu trhu práce se mzda nazývá rovnovážnou mzdou. Při nerovnovážném trhu práce nastává buď přebytek (nezaměstnanost) nebo nedostatek. Jedná se o přechodnou situaci, která je eliminována pohybem reálné mzdy (6, s 143).

**Obrázek č. 1: Rovnováha na trhu práce**



Zdroj: HOLMAN, Robert, 2008



Nedostatek práce nastává při nižší mzdě a přebytek práce při mzdě vyšší, tedy nezaměstnanost.

Trh práce má svá specifika a obecné atributy trhu, jako je hospodářská soutěž, nabídka, poptávka, cena práce, volný pohyb pracovních sil, soukromé vlastnictví. Práce však nemá stejný charakter jako ostatní zboží a je výrobním faktorem. Trh práce je také místem politických střetů a bývá předmětem státních zásahů.

### 3.2.2 Konkurence na trhu práce

Na trhu práce se také řeší, zda je na trhu dokonalá anebo nedokonalá konkurence.

Při dokonalé konkurenci na trhu práce se zde nachází velké množství nakupujících a prodávajících. Rovnováha na trhu práce může nastat pouze v podmínkách trhu výrobních faktorů dokonalé konkurence. Tedy kdy cena práce není výší poptávky ovlivňována. Při dokonalé konkurenci také žádná z firem ani žádný z kupujících není schopen ovlivnit cenu práce. Proto jsou všechny firmy příjemcem rovnovážné ceny mzdové sazby (ceny práce). Na trhu práce při dokonalé konkurenci existuje dokonalá informovanost a všichni pracovníci mají stejnou kvalifikaci – práce je homogenní (7, s 241).

Při nedokonalé konkurenci na trhu práce je firma poptávající práci jednou z mála na trhu. Má tedy větší tržní sílu a dokáže stanovit cenu, za kterou bude práci najímat. Mezní náklady při nedokonalé konkurenci jsou vyšší než mzdová sazba (7, s 253)

### 3.2.3 Poptávka a nabídka po práci

**Poptávka** – její množství určuje výše nákladů na práci a příjmy z mezního produktu práce. Pokud jsou náklady na práci nižší než příjmy z mezního produktu práce, tak poptávka po práci poroste. Dále je důležité zmínit, že poptávka po práci je odvozená a určována poptávkou po statcích.

Firmy poptávají jen takové množství práce, které jim při zapojení do výroby přinese maximální zisk.

**Nabídka práce** je určena volbou lidí, kteří nabízejí práci. Lidé porovnávají užitek z volného času s užitekem, který jim přinese prodej jejich případné práce. Nabídku práce tedy také určuje výše mzdové sazby. Tedy čím je vyšší mzda, tím jsou lidé více ochotni pracovat. Růst mezd bude mít i efekt na jedince, kteří doposud byli evidováni na úřadu práce, ale nebyli ochotni pracovat. Atraktivnější výdělek je však může přimět změnit názor. Situace,

kdy lidé více upřednostňovali svůj volný čas, před ne tolik atraktivní mzdou a až po změně ceny práce jsou ochotni začít více pracovat, se nazývá tzv. Substituční jev.

Ve chvíli, kdy však výše mzdy přeroste za určitý bod, další zvyšování mzdové sazby nemá na lidi takový vliv a lidé začnou zase upřednostňovat svůj volný čas před množstvím prodávané práce (9, s 176).

### 3.3 **Vzdělání**

V dnešní době, aby měl člověk uplatnění na trhu práce, bude ho doprovázet nezbytný proces celoživotního učení. Což je definováno jako odborné vzdělávání, všeobecné vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení. Výsledkem jsou znalosti, dovednosti a schopnosti člověka (15, s 13).

#### 3.3.1 **Úrovně vzdělání**

V České republice je vzdělávání rozděleno na 3 základní druhy. Každý občan má povinnost absolvovat povinnou školní docházku, která trvá 9 let a začíná při dosažení 6 let věku dítěte před začátkem školního roku. Děti mohou mít od ředitele školy povolení zahájit školní docházku později, nejpozději však v 8 letech a školní docházku musí splnit do 17. roku života (22).

- **Primární vzdělání (1. úroveň):** probíhá po dobu plnění povinné školní docházky a jedná se o osoby, které dokončili první stupeň základní školy (1. – 5. ročník). Při tomto studiu se žáci naučí používat základní myšlenkové postupy, rozvinou dovednosti a udělají si ucelený obraz světa a společnosti v něm (18).
- **Sekundární vzdělání:** zahrnuje se sem nižší, vyšší a postsekundární vzdělávání nižší než terciální.
- **Nižší sekundární vzdělávání (2. úroveň):** zahrnuje druhý stupeň základní školy, nižší ročníky víceletých gymnázií a konzervatoří a probíhá tedy též při plnění povinné školní docházky.
- **Vyšší sekundární vzdělávání (3. úroveň):** zahrnuje studium na středních školách – gymnáziích, středních odborných školách a učilištích. Je ukončena buď s výučním listem nebo bez výučního listu.
- **Postsekundární úroveň (4. úroveň):** následuje po ukončení vyšší sekundární úrovně a je zakončena maturitní zkouškou. Pro učiliště se může jednat o nástavbové studium.

- **Terciální vzdělání:** zahrnuje první a druhý stupeň terciálního vzdělávání.
- **První stupeň terciálního vzdělávání (5. úroveň):** probíhá na vyšších odborných školách a na bakalářském a magisterském studiu. Úspěšní studenti zakončí studium s titulem Bc. (bakalář), Mgr. (magistr), Ing. (inženýr – stejná hodnota jako Mgr., ale je udělován absolventům přírodovědeckých, technických a ekonomických oborů) anebo s titulem Dis. (diplomovaný specialista) pro vyšší odborné školy.
- **Druhý stupeň terciálního vzdělávání (6. úroveň):** následuje po prvním stupni terciálního a směřuje k vědecké kvalifikaci – získání titulu PhD. (doktorský titul) a k jeho získání je zapotřebí úspěšně absolvovat doktorské studium (18).

Nezaměstnanost téměř vždy souvisí se stupněm vzdělání. Tedy většinou platí, že nezaměstnanost se snižuje s rostoucím dosaženým vzděláním. Čím dál více se snižují vyhlídky pro nekvalifikované osoby, ať už kvůli přesunu výrobních zařízení do zemí mimo EU nebo rostoucí automatizaci.

## 4 Vlastní práce

V praktické části se budu zabývat nezaměstnaností České republiky a s tím spojeného vzdělání lidí. Veškerá data jsou z Českého statistického úřadu a je to představení let 2011-2021. Základní účel byl porovnat data nezaměstnanosti lidí a jak moc souvisejí se vzděláním lidí. Data byla zpracována formou analýz a pro lepší představu formou grafů.

### 4.1 Nezaměstnanost a vzdělání v České republice

V Tabulce č. 1 můžeme vidět celkový počet vzdělaných osob v České republice od roku 2011-2021. Sloupce jsou odděleny lidé se základním vzděláním a bez vzdělání, se střední školou bez maturity, se střední školou s maturitou a s vysokou školou. V roce 2011 a 2012 se celkový počet vzdělaných nelišil, ale snížil se počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání o 37,8 tisíc, se střední školou bez maturity o 35,4 tisíc a se střední školou s maturitou o 11,7 tisíc. Naopak se zvýšil počet lidí s vyšším vzděláním o 84,7 tisíc. Počet lidí se základním vzděláním se všeobecně od roku 2011-2021 snižoval a to na 1 179,6 tisíc a snížil se tak o 265,9 tisíc. Počet lidí se středním vzděláním bez maturity se též snižoval a v roce 2021 byl na 2 846,6 a snížil se tak o 311,7 tisíc. Počet lidí se středním vzděláním s maturitou se od roku 2011-2021 držel v průběhu let na podobné částce a od roku 2011 se zvýšil o 33,8 tisíc. Lidí s vyšším vzděláním naopak přibýlo a to o 552,7 tisíc.

**Tabulka č. 1: Počet osob se vzděláním od roku 2011-2021 (v tisících)**

	<b>Celkem</b>	základní vzdělání a bez vzdělání	střední vzdělání bez maturity	střední vzdělání s maturitou	vysokoškolské vzdělání
2011	<b>8 964,7</b>	1 445,5	3 158,3	3 032,9	1 327,2
2012	<b>8 964,6</b>	1 407,7	3 122,9	3 021,2	1 411,9
2013	<b>8 951,5</b>	1 336,7	3 089,3	3 029,0	1 495,7
2014	<b>8 932,6</b>	1 279,1	3 061,7	3 049,8	1 541,3
2015	<b>8 935,7</b>	1 269,6	3 046,7	3 030,3	1 587,8
2016	<b>8 928,7</b>	1 243,6	3 025,7	3 004,9	1 653,7
2017	<b>8 929,2</b>	1 217,4	2 963,5	3 038,5	1 708,2
2018	<b>8 941,8</b>	1 220,6	2 913,2	3 075,1	1 730,9
2019	<b>8 963,5</b>	1 224,7	2 963,0	3 050,9	1 723,1
2020	<b>8 985,8</b>	1 214,8	2 927,7	3 078,4	1 762,3
2021	<b>8 974,6</b>	1 179,6	2 846,6	3 066,7	1 879,9

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Pro lepší vizualizace je na Grafu č. 1 vidět množství obyvatel s určitým stupněm vzdělání v roce 2011. Nejvíce bylo lidí se střední školou bez maturity a to 3158,3 tisíc, což odpovídá 35 % z celkového počtu vzdělaných lidí. Jako další většina byli lidé se střední školou s maturitou, kterých bylo 3 032,9 tisíc, což odpovídá 34 % z celkového počtu vzdělaných lidí. Lidí se základním vzděláním a bez vzdělání bylo v roce 2011 celkem 1445,5 tisíc, což odpovídá 16 % z celkového počtu vzdělaných. Poslední skupinou jsou lidé s vyšším vzděláním, kterých bylo 1 327,2 tisíc, což odpovídá 15 %.

**Graf č. 1: Množství obyvatel s jednotlivými stupni dosaženého vzdělání za rok 2011**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 2 je možné vidět množství obyvatel s určitým stupněm vzdělání v roce 2021. Největší skupinu tvořili lidé se střední školou s maturitou, kterých bylo dohromady 3 066,7 tisíc, což odpovídá 34 % z celkového počtu vzdělaných lidí. Další početnou skupinou byli lidé se střední školou bez maturity, kterých bylo 2846,6 tisíc, což odpovídá 32 % z celkového počtu vzdělaných lidí. Další skupinou jsou lidé s vyšším vzděláním, kterých bylo v roce 2021 1879,9 tisíc, což odpovídá 21 % z celkového počtu vzdělaných osob. Poslední skupinou jsou osoby se základním vzděláním a bez vzdělání, kterých bylo v roce 2021 1 179,6 tisíc, což odpovídá 13 % z celkového počtu vzdělaných lidí.

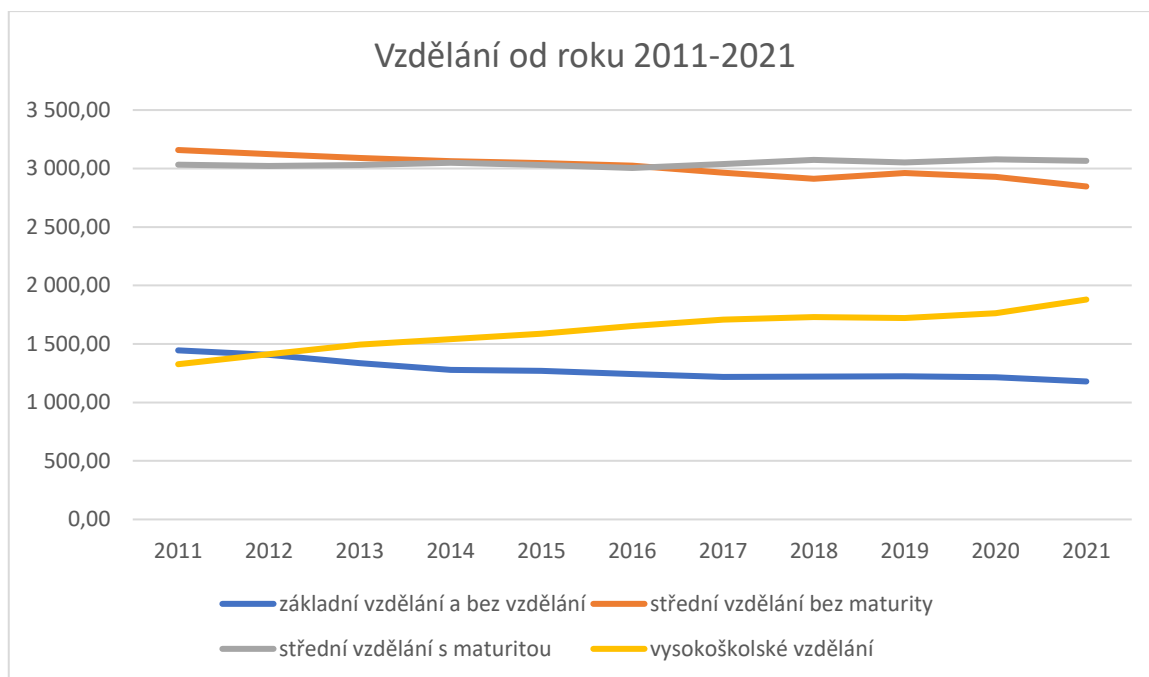
**Graf č. 2: Množství obyvatel s jednotlivými stupni dosaženého vzdělání za rok 2021**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na spojnicovém grafu č. 3 je možné vidět počty vzdělaných od roku 2011-2021 a to počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání, počet lidí se střední školou bez maturity, se střední školou s maturitou a s vyšším vzděláním. V roce 2011 bylo nejvíce lidí se střední školou bez maturity, poté lidí se střední školou s maturitou, následně počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání a na posledním místě počet lidí s vyšším vzděláním. V roce 2012 se zvýšil počet lidí s vyšším vzděláním, a tak se lidé se základním vzděláním a bez vzdělání stali nejméně početnou skupinou. V roce 2017 se o něco více navýšil počet lidí se střední školou s maturitou oproti lidem se střední školou bez maturity, a tak se nejpočetnější skupinou stali lidé se střední školou s maturitou. Do roku 2021 se zvýšil počet lidí s vyšším vzděláním a snížil se počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání a lidí se střední školou bez maturity.

**Graf č. 3: Počet obyvatel s určitým vzděláním (v tisících)**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

V Tabulce č. 2 je vidět celkový počet nezaměstnaných osob od roku 2011-2021. Sloupce jsou odděleny osoby bez zaměstnání se základním vzděláním a bez vzdělání, se středním vzděláním bez maturity, se středním vzděláním s maturitou a s vyšším vzděláním. Od roku 2011 se celkový počet nezaměstnaných snížil ze 350,2 tisíc o 199,7 tisíc a dostal se tak v roce 2021 na počet 150,5 tisíc. Počet nezaměstnaných se základním vzděláním a bez vzdělání se od roku 2011 snížil o 38,3 tisíc a dostal se tak na částku 32,1 tisíc nezaměstnaných v roce 2021. Počet nezaměstnaných osob se středním vzděláním bez maturity se snížil od roku 2011 ze 155,9 tisíc na 52,4 tisíc a snížil se tak o 103,5 tisíc. O něco méně se snížil počet nezaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a to o 49,7 tisíc a počet nezaměstnaných se tak v roce 2021 dostal na číslo 46,6 tisíc. Počet nezaměstnaných s vyšším vzděláním se snížil od roku 2011 o něco méně, a to o pouhých 8,2 tisíc. Může to být zapříčiněné celkovou nižší nezaměstnaností osob s vyšším vzděláním.

**Tabulka č. 2: Počet nezaměstnaných osob od roku 2011-2021 (v tisících)**

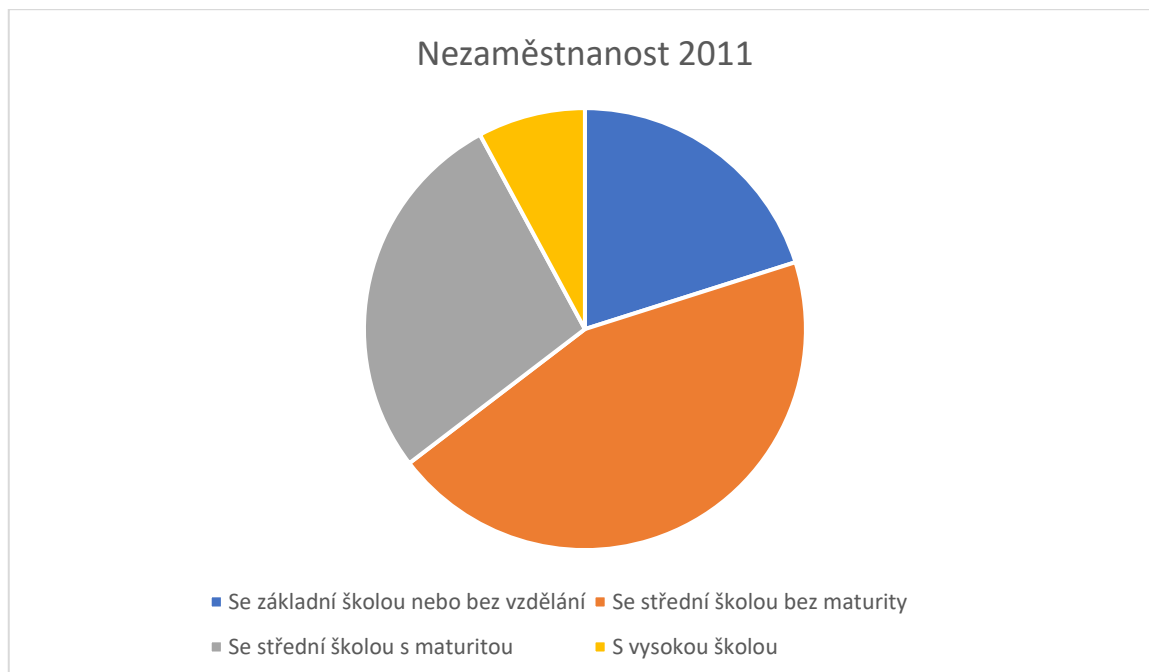
	Celkem	základní vzdělání a bez vzdělání	střední vzdělání bez maturity	střední vzdělání s maturitou	vysokoškolské vzdělání
2011	<b>350,2</b>	70,4	155,9	96,3	27,6
2012	<b>366,9</b>	83,4	157,3	96	30,2
2013	<b>368,9</b>	71,5	163,3	102,9	31,3
2014	<b>323,6</b>	58,1	138,2	94	33,3
2015	<b>268,0</b>	58,7	108,5	72,1	28,7
2016	<b>211,4</b>	54	80,4	53,3	23,6
2017	<b>155,5</b>	33,4	61,9	40,6	19,4
2018	<b>121,6</b>	27,1	44,5	34,1	15,9
2019	<b>109,1</b>	29,1	39,4	27,5	13
2020	<b>137,0</b>	27,8	50,6	39,6	19
2021	<b>150,5</b>	32,1	52,4	46,6	19,4

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 4 je vidět celkový počet nezaměstnaných v roce 2011 s určitými stupni vzdělání. Největší skupinu tvoří nezaměstnaní lidé se střední školou bez maturity, kterých bylo 155,9 tisíc, což odpovídá 45 % z celkového počtu nezaměstnaných osob. Další skupinou jsou nezaměstnaní lidé se střední školou s maturitou, kterých bylo 96,3 tisíc, což odpovídá 27 % z celkové počtu nezaměstnaných osob. Další skupinou jsou nezaměstnaní lidé se základním vzděláním a bez vzdělání, kterých bylo 70,4 tisíc, což odpovídá 20 % z celkového počtu nezaměstnaných osob. Nejmenší skupinu tvoří nezaměstnaní lidé s vyšším vzděláním, kterých bylo v roce 2011 27,6 tisíc, což odpovídá 8 % z celkového počtu nezaměstnaných osob.



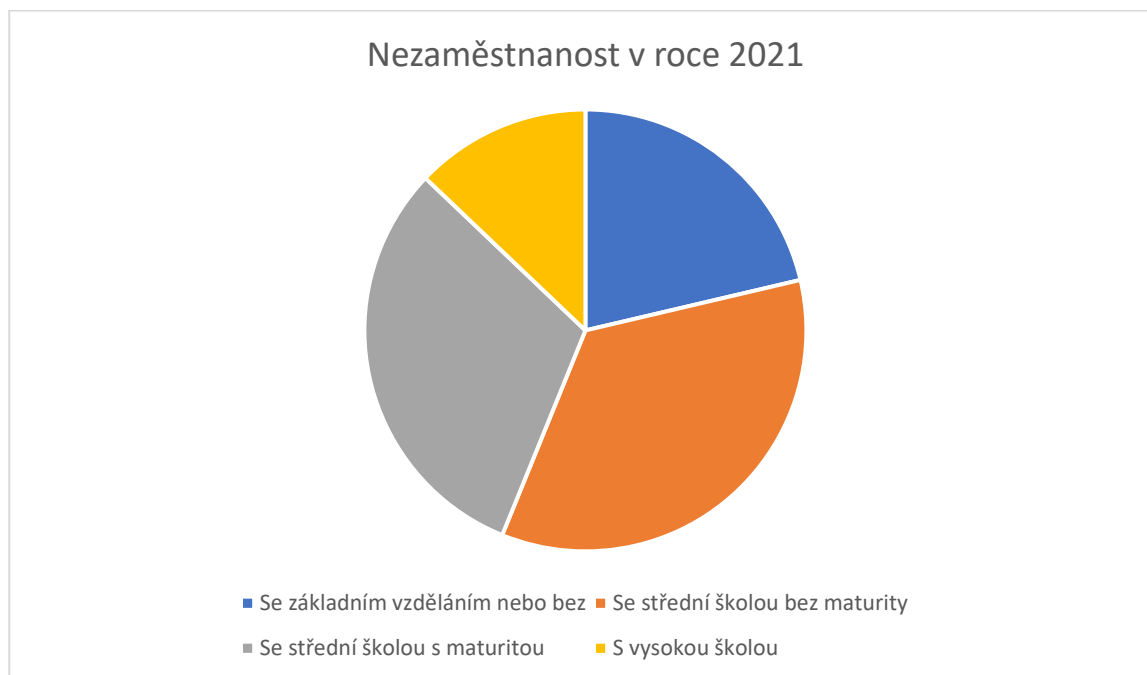
**Graf č. 4: Množství nezaměstnaných lidí vzhledem k jejich dosaženému vzdělání za rok 2011**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 5 je množství nezaměstnaných osob s určitým stupněm vzdělání v roce 2021. Nejpočetnější skupinu tvořili lidé se střední školou bez maturity, kterých bylo 52,4 tisíc, což odpovídá 35 % z celkového počtu nezaměstnaných osob. Další skupinu tvořili lidé se střední školou s maturitou, kterých bylo 46,6 tisíc, což odpovídá 31 % z celkového počtu nezaměstnaných. Další skupinou jsou lidé se základním vzděláním a bez vzdělání, kterých bylo v roce 2021 32,1 tisíc, což odpovídá 21 % z celkového počtu nezaměstnaných. Nejméně početnou skupinou jsou lidé s vyšším vzděláním, kterých bylo v roce 2021 19,4 tisíc, což odpovídá 13 % z celkového počtu nezaměstnaných.

**Graf č. 5: Množství nezaměstnaných lidí vzhledem k jejich dosaženému vzdělání za rok 2011**



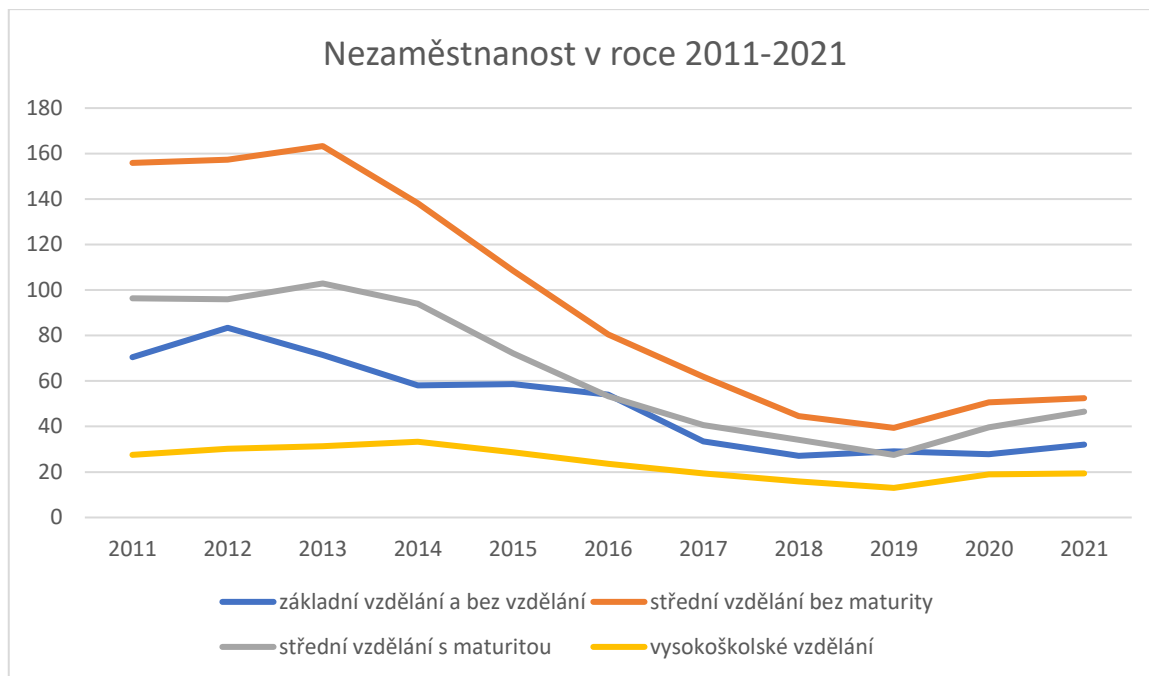
Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na spojnicovém Grafu č. 6 je možné vidět počty osob bez zaměstnání od roku 2011-2021 s určitým stupněm vzdělání, a tedy počet nezaměstnaných se základním vzděláním a bez vzdělání, se střední školou bez maturity, se střední školou s maturitou a s vyšším vzděláním. V letech 2012 a 2013 se Česká republika potýkala s jednou z nejhorších situací na trhu práce, kdy docházelo k enormnímu nárůstu nezaměstnaných, podle mnohých za to mohla vláda, která v té době nevyužívala dostatečně aktivní politiku zaměstnanosti. V roce 2013 došlo ke schválení nové metodiky výpočtu nezaměstnanosti, kdy místo míry nezaměstnanosti se začal zveřejňovat podíl nezaměstnaných osob (ten se počítá jako počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu stejného věku), což vedlo k mírnému snížení míry nezaměstnanosti. Poté v letech 2013 a 2014 docházelo ke stabilizaci pracovního trhu. Nezaměstnanost se následně snižovala až do roku 2019 kdy na jeho konci začala celosvětová pandemie Covid-19, která se u nás projevila již na začátku roku 2020, kdy se zavíraly školy a přecházely na distanční výuku a spousta zaměstnavatelů byla nucena propouštět. Ekonomie se v té době ocitla v krizi.

Pořadí celkového počtu nezaměstnaných s jednotlivými stupni vzdělání se během let neměnil až na rok 2016 a 2018, kdy bylo nejvíce nezaměstnaných se střední školou bez maturity, poté se základním vzděláním, poté se střední školou s maturitou a nejméně bylo nezaměstnaných s vyšším vzděláním. Jinak se pořadí drželo následovně – nejvíce bylo

nezaměstnaných se střední školou bez maturity, poté se střední školou s maturitou, se základním vzděláním a bez vzdělání a nejméně lidí s vyšším vzděláním.

**Graf č. 6: Počet nezaměstnaných obyvatel s určitým vzděláním (v tisících)**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

V Tabulce č. 3 je vidět podíl všech nezaměstnaných osob s určitým stupněm vzdělání a počtem vzdělaných osob s tímto stupněm vzdělání.

Nejvyšší procento nezaměstnanosti bylo u lidí se základní školou a bez vzdělání v roce 2021, kdy byl podíl 0,0592 tedy 5,92 %, u lidí se střední školou bez maturity v roce 2013 a to 5,29 %, u lidí se střední školou s maturitou v roce 2013 3,4 % a u lidí s vysokou školou v roce 2014 2,16 %.

Naopak nejnižší procento nezaměstnanosti bylo u lidí se základní školou a bez vzděláním v roce 2018 2,22 %, u lidí se střední školou bez maturity v roce 2019 1,33 %, u lidí se střední školou s maturitou v roce 2019 0,9 % a u lidí s vysokou školou též v roce 2019 0,75 %.

Z této statistiky můžeme vyvodit, že lidé s vyšším vzděláním mají nižší nezaměstnanost než lidé se vzděláním nižším nebo žádným. U lidí se základním vzděláním a bez vzdělání se statistika o rok posunula. Může to být způsobené celkovým nižším počtem těchto lidí, kterých je v České republice přibližně o polovinu méně, než počet lidí se střední školou s maturitou, i bez maturity. Počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání však

od roku 2011 do roku 2021 klesl ze 1445,5 tisíc na 1179,6 tisíc osob. Naopak počet vysokoškoláků vzrostl ze 1327,2 tisíc na 1879,9 tisíc.

**Tabulka č. 3: Podíl nezaměstnaných s celkovým počtem vzdělaných**

	Podíl nezaměstnaných se základním vzděláním a bez vzdělání	Podíl nezaměstnaných se střední školou bez maturity	Podíl nezaměstnaných se střední školou s maturitou	Podíl nezaměstnaných s vysokou školou
2011	0,0487	0,0494	0,0318	0,0208
2012	0,0592	0,0504	0,0318	0,0214
2013	0,0535	0,0529	0,0340	0,0209
2014	0,0454	0,0451	0,0308	0,0216
2015	0,0462	0,0356	0,0238	0,0181
2016	0,0434	0,0266	0,0177	0,0143
2017	0,0274	0,0209	0,0134	0,0114
2018	0,0222	0,0153	0,0111	0,0092
2019	0,0238	0,0133	0,0090	0,0075
2020	0,0221	0,0173	0,0129	0,0108
2021	0,0272	0,0184	0,0152	0,0103

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

## 4.2 Porovnání nezaměstnanosti u mužů a žen

Podkapitoly označují jednotlivé stupně dosaženého vzdělání obyvatel a zároveň počet mužů a žen bez zaměstnání v závislosti na jejich dosaženém vzdělání. Zároveň z dostupných dat lze vypočítat průměrnou nezaměstnanost jak žen, tak mužů v letech 2011 až 2021.

### 4.2.1 Se základním vzděláním nebo bez vzdělání

V Tabulce č. 4 jsou základní údaje (v tisících) o počtu mužů a žen se základním vzděláním a bez vzdělání od roku 2011 do roku 2021 a počtu nezaměstnaných se základním vzděláním a bez vzdělání.

V roce 2011 bylo se základním vzděláním celkem 508,8 tisíc mužů a nezaměstnaných se základním vzděláním 35,5 tisíc. Bylo tedy 6,98 % mužů se základním vzděláním a bez vzdělání nezaměstnaných. Žen bylo 3,73 % nezaměstnaných se základním vzděláním a bez něj.

V roce 2021 bylo 3,24 % mužů se základním vzděláním a bez vzdělání nezaměstnaných a 2,38 % nezaměstnaných žen.

Ve srovnání bylo v roce 2011 o 3,25 % nezaměstnaných mužů více, než nezaměstnaných žen. V roce 2021 se rozdíl snížil a mužů bez zaměstnání bylo pouze o 0,86 % více.

**Tabulka č. 4: Počet mužů a žen se základním vzděláním a bez vzdělání a počet nezaměstnaných mužů a žen**

Rok	Počet mužů se základním vzděláním a bez vzdělání	Počet nezaměstnaných mužů se základním vzděláním a bez vzdělání	Počet žen se základním vzděláním a bez vzdělání	Počet nezaměstnaných žen se základním vzděláním a bez vzdělání
2011	508,8	35,5	936,7	34,9
2012	504,0	42,1	903,7	41,3
2013	485,8	35,3	850,9	36,2
2014	459,4	29,7	819,6	28,3
2015	460,2	28,9	809,4	29,8
2016	459,7	26,1	783,9	27,9
2017	449,1	14,8	768,3	18,6
2018	459,3	13,2	761,3	13,8
2019	475,9	13,7	748,9	15,5
2020	476,9	15,3	737,8	12,6
2021	462,6	15	717,1	17,1

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

#### 4.2.2 Se střední školou bez maturity

Tabulka č. 5 obsahuje data o počtu mužů a žen, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je střední škola bez maturity. Zároveň jsou zde pro porovnání data ohledně jejich nezaměstnanosti, přičemž lze vypočítat průměrnou nezaměstnanost jak mužů, tak žen v jednotlivých letech od roku 2011 do roku 2021.

V roce 2011 činil celkový počet nezaměstnaných mužů se střední školou bez maturity 4,52 %. Naopak nezaměstnaných žen bylo o více než jeden procentní bod více a to 5,53 %.

V posledních letech, v případě této tabulky se jedná o rok 2021, můžeme pozorovat značné zlepšení možností na trhu práce, čímž se snížila míra úrovně nezaměstnanosti. U mužů činila v roce 2021 pouhých 1,69 % a u žen 2,04 %. Lze si tedy všimnout, že s postupem let se nezaměstnanost pořád snižuje, kdy rozdíl nezaměstnanosti v letech 2011 a 2021 činí u mužů 2,83 % a u žen 3,49 %.

**Tabulka č. 5: Počet mužů a žen se střední školou bez maturity a počet nezaměstnaných mužů a žen**

Rok	Počet mužů se střední školou bez maturity	Počet nezaměstnaných mužů se střední školou bez maturity	Počet žen se střední školou bez maturity	Počet nezaměstnaných žen se střední školou bez maturity
2011	1 850,2	83,6	1 308,1	72,4
2012	1 824,8	83,2	1 298,0	74,1
2013	1 805,3	83,6	1 284,0	79,7
2014	1 782,4	71,2	1 279,2	67
2015	1 781,8	57	1 264,8	51,5
2016	1 766,3	43,2	1 259,4	37,2
2017	1 725,1	31,3	1 238,4	30,6
2018	1 712,0	22,8	1 201,2	21,8
2019	1 726,6	20,2	1 236,5	19,2
2020	1 705,9	27,3	1 221,8	23,3
2021	1 652,6	28	1 194,0	24,4

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

#### 4.2.3 Se střední školou s maturitou

V Tabulce č. 6 je srovnání mužů a žen se střední školou s maturitou a jejich nezaměstnanost.

V roce 2011 bylo 2,9 % mužů se střední školou s maturitou bez zaměstnání. Na rozdíl od 3,39 % nezaměstnaných žen se střední školou s maturitou.

V roce 2021 bylo pouhých 1,21 % mužů se střední školou s maturitou bez zaměstnání a 1,78 % žen se střední školou s maturitou nezaměstnaných.

U mužů s tímto vzděláním je menší nezaměstnanost než u žen. Může to být způsobené tím, že muži mohou najít práci, která je fyzicky těžší a která se dá snadněji nalézt, kdežto ženy, hledají práci, která pro ně nebude tolik náročná fyzicky.

**Tabulka č. 6: Počet mužů a žen se střední školou s maturitou a počet nezaměstnaných mužů a žen**

Rok	Počet mužů se střední školou s maturitou	Počet nezaměstnaných mužů se střední školou s maturitou	Počet žen se střední školou s maturitou	Počet nezaměstnaných žen se střední školou s maturitou
2011	1 321,3	38,3	1 711,6	58
2012	1 326,0	39,1	1 695,2	56,9
2013	1 320,6	42,9	1 708,4	60
2014	1 344,4	35,8	1 705,4	58,2
2015	1 339,7	26,8	1 690,7	45,3
2016	1 313,3	21,6	1 691,6	31,8
2017	1 347,9	15,5	1 690,6	25,1
2018	1 359,0	11,2	1 716,2	22,9
2019	1 347,8	12	1 703,1	15,5
2020	1 379,5	16	1 698,9	23,7
2021	1 390,7	16,8	1 676,0	29,8

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

#### 4.2.4 S vysokou školou

V Tabulce č. 7 je zobrazeno porovnání počtu mužů a žen s vysokou školou a jejich nezaměstnanost.

V roce 2011 bylo 1,97 % mužů s vysokou školou nezaměstnaných a 2,2 % nezaměstnaných žen.

V roce 2021 bylo 1,03 % mužů s vysokou školou nezaměstnaných a 1,03 % žen nezaměstnaných. V tomto roce se nezaměstnanost mužů i žen ve velké míře nelišila.

**Tabulka č. 7: Počet mužů a žen s vysokou školou a počet nezaměstnaných mužů a žen**

Rok	Počet mužů s vysokou školou	Počet nezaměstnaných mužů s vysokou školou	Počet žen s vysokou školou	Počet nezaměstnaných žen s vysokou školou
2011	686,0	13,5	641,2	14,1
2012	712,6	13,7	699,3	16,5
2013	750,0	13,5	745,7	17,7
2014	765,6	14,6	775,6	18,7
2015	773,4	12,7	814,4	16
2016	814,2	9,7	839,5	13,9
2017	832,8	8	875,4	11,4
2018	834,3	6,5	896,5	9,4
2019	830,4	5,9	892,7	7,1
2020	833,8	8,3	928,6	10,7
2021	884,5	9,1	995,5	10,2

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Ženy se základním vzděláním nebo bez vzdělání mají podle této statistiky větší šanci uchytit se na trhu práce než muži. U lidí se střední školou bez maturity mají naopak o něco více šanci se uchytit muži, stejně tak, co se týče střední školy s maturitou a vyšším vzděláním. Tam však v roce 2021 byl minimální rozdíl a ženy dosáhly nižšího podílu nezaměstnanosti oproti mužům.

### 4.3 Porovnání nezaměstnanosti podle věku lidí

V Tabulce č. 8 je porovnání věku lidí a jejich nezaměstnanosti, která je uvedena v tisících lidí.

U první věkové skupiny od 15-24 let je průměrně mezi lety 2011-2021 40,59 tisíc lidí bez zaměstnání. Minimální hodnota nezaměstnaných byla v roce 2019, kdy bylo bez práce 16,1 tisíc osob. Nejvíce bylo v roce 2012, kdy bylo nezaměstnaných 72,7 tisíc lidí.

U druhé věkové skupiny 25-29 let je průměrně 30,99 tisíc lidí bez zaměstnání. Nejméně lidí bez zaměstnání u těchto lidí bylo v roce 2019 a to 14 tisíc osob. Nejvyšší počet lidí bez zaměstnání byl v roce 2012, kdy bylo 50,7 tisíc lidí nezaměstnaných.

U lidí ve věku 30-34 let je průměrně 29,41 tisíc lidí bez zaměstnání. Nejméně bylo v roce 2018, kdy bylo nezaměstnaných 14,2 tisíc lidí a nejvíce v roce 2013 kdy bylo 47,7 tisíc lidí nezaměstnaných.



Lidé ve věku 35-44 let měli průměrnou hodnotu nezaměstnaných 55,46 tisíc lidí. Tím se řadí mezi nejvíce nezaměstnané lidi při pohledu na jejich věk. Nejméně v této kategorii bylo nezaměstnaných v roce 2019 a to 25,4 tisíc lidí. Nejvyšší počet nezaměstnaných byl v roce 2013 89,1 tisíc osob.

Další skupina jsou lidé ve věku 45-54 let. U této skupiny bylo průměrně 44,82 tisíc lidí nezaměstnaných. Nejméně bylo v roce 2019, kdy bylo 20,6 tisíc osob bez zaměstnání a nejvíce v roce 2011, kdy bylo 72,7 tisíc lidí bez zaměstnání.

Poslední skupinou jsou osoby ve věku 55 a více let, kdy byla průměrná hodnota nezaměstnaných 31,75 tisíc osob. Nejméně bylo v roce 2019, kdy bylo 18,1 tisíc lidí nezaměstnaných a nejvíce v roce 2013, kdy bylo 47,7 tisíc lidí bez zaměstnání.

**Tabulka č. 8: Porovnání nezaměstnanosti lidí podle věkových skupin od roku 2011 do roku 2021. Data jsou uváděna v tisících.**

Věk	15 až 24	25 až 29	30 až 34	35 až 44	45 až 54	55 a více
2011	66,8	45,5	43	77,5	72,7	45,1
2012	72,7	50,7	43,4	82	70,5	47,5
2013	68,7	46,8	47,4	89,1	69,1	47,7
2014	56,4	42,2	41,5	78,9	63,6	41
2015	43,7	37,5	35,7	65,3	49,4	36,5
2016	34,6	30,6	26,4	48,7	38,6	32,6
2017	25,1	19,2	17,5	41	31,3	21,5
2018	20	17,2	14,2	29,3	22,5	18,4
2019	16,1	14	14,9	25,4	20,6	18,1
2020	20,9	19,8	20,8	32,5	24,8	18,2
2021	21,5	17,4	18,7	40,4	29,9	22,6

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Podle průměrů udělaných od roku 2011-2021 u jednotlivých věkových skupin mají největší potíže najít si uplatnění na trhu práce lidé ve věku 35-44 let. Může to být zapříčiněné první ztrátou zaměstnání a následným hledáním práce nové. Další skupinou jsou lidé ve věku 45-54 let, u kterých se zaměstnání již hůře hledá, protože nejsou pro zaměstnavatele tolik atraktivní, jako mladší konkurence, která je čerstvě po absolvování školy a nemá již zažitý nějaký pracovní systém, na který by si zvykli. Další skupinou jsou lidé ve věku 15-24, kteří jsou mnohdy těsně po vystudování školy a nemají dostatečnou praxi. Jako další skupinou jsou lidé ve věku 55 a více, kteří jsou již těsně před nástupem do důchodu a stěží se jim daří najít zaměstnání. Nejlépe jsou na tom lidé ve věku 25-34, kteří mají podle tohoto zhodnocení

nejnižší nezaměstnanost. Jsou to lidé, kteří mají buď již nějakou praxi anebo mají vystudované vyšší vzdělání a pro zaměstnavatele jsou tak větším lákadlem.

#### 4.4 Nezaměstnanost v České republice a jiných státech EU

Při porovnávání nezaměstnanosti v České republice a jiných státech EU budu používat míru nezaměstnanosti u lidí od 25-64 let v kontextu dosaženého vzdělání ve 3 úrovních – základní vzdělání a bez vzdělání, střední vzdělání a vyšší vzdělání

Budu porovnávat země, které jsou České republice nejbližší, tedy Německo, Polsko a Slovenskou republiku.

##### 4.4.1 Bez vzdělání a základní vzdělání

V Tabulce č. 9 je srovnání České republiky, Německa, Polska a Slovenské republiky a jejich míry nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním a bez vzdělání v roce 2011-2021.

Průměrně měly tyto státy míru nezaměstnanosti: Česká republika 16,71 %, Německo 10,31 %, Polsko 13,13 % a Slovenská republika 34,02 %.

Nejlépe si průměrně vedlo Německo, které mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2011 13,8 % a nejnižší v roce 2021 7 %.

Jako další bylo Polsko, které mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2013 a to 19,3 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti mělo Polsko v roce 2021 7,3 %.

Česká republika byla v tomto srovnání na třetím místě s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v roce 2012 a to 25,5 % a nejnižší v roce 2021 11,7 %.

Slovenská republika byla na tom ve srovnání nejhůře. Její nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2012 41,5 % a nejnižší v roce 2017 27,4 %.

**Tabulka č. 9: Míra nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání od roku 2011 do roku 2021.**

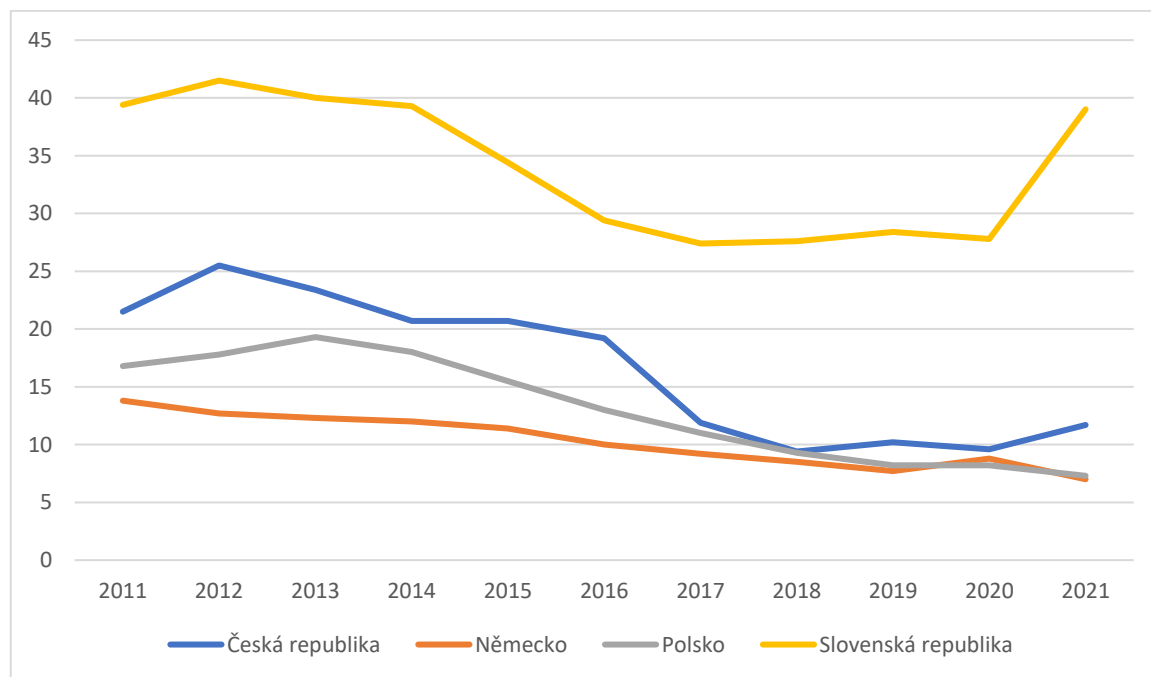
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	21,5	25,5	23,4	20,7	20,7	19,2	11,9	9,4	10,2	9,6	11,7
Německo	13,8	12,7	12,3	12	11,4	10	9,2	8,5	7,7	8,8	7
Polsko	16,8	17,8	19,3	18	15,5	13	11	9,3	8,2	8,2	7,3
Slovenská republika	39,4	41,5	40	39,3	34,4	29,4	27,4	27,6	28,4	27,8	39

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 7 je vidět, že míra nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání se v České republice drží na 3. nejvyšší úrovni, co se porovnávaných států týče.

Ovšem od roku 2017 se Česká republika blížila míře nezaměstnanosti Německa a Polska. Nejhorší je na tom Slovenská republika, která měla z těchto porovnávaných států vždy nejvyšší míru nezaměstnanosti. Nejlepší je na tom Německo, které si až do roku 2020 drželo z porovnávaných států nejnižší míru nezaměstnanosti. Polsko se mírou nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním a bez vzdělání drželo od roku 2020 těsně za Německem.

**Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

#### 4.4.2 Se středním vzděláním

V tabulce č. 10 je srovnání České republiky, Německa, Polska a Slovenské republiky a jejich míry nezaměstnanosti lidí se středním vzděláním od roku 2011-2021.

Průměrně měly tyto státy míru nezaměstnanosti: Česká republika 3,75 %, Německo 3,96 %, Polsko 6,07 % a Slovensko 8,49 %.

Oproti míře nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání si Česká republika vedla velmi dobře a je mezi těmito zeměmi na nejnižší průměrné míře nezaměstnanosti. Nejvyšší míru nezaměstnanosti měla Česká republika v roce 2013, kdy byla 6,1 %. Nejnižší pak měla v roce 2019, kdy byla míra nezaměstnanosti 1,6 %.

Německo je jako druhé nejlepší za Českou republikou, kdy mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti 2,5 % v roce 2014 a nejnižší v roce 2019 2,6 %.

V závěsu je Polsko, které mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti 5 % v roce 2013 a nejnižší v roce 2020 2,8 %.

Nejhůře je na tom Slovenská republika, která měla nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2013 a to 12,3 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti měla Slovenská republika v roce 2019 při 4,4 % míry nezaměstnanosti.

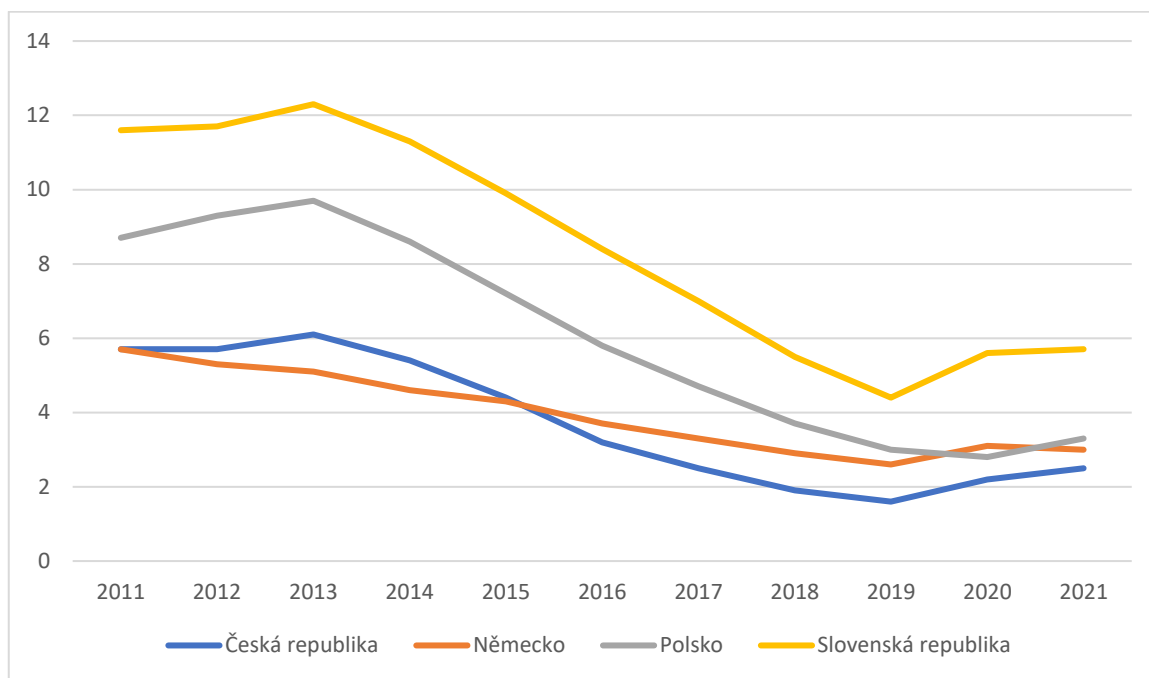
**Tabulka č. 10: Míra nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním od roku 2011 do roku 2021**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	5,7	5,7	6,1	5,4	4,4	3,2	2,5	1,9	1,6	2,2	2,5
Německo	5,7	5,3	5,1	4,6	4,3	3,7	3,3	2,9	2,6	3,1	3
Polsko	8,7	9,3	9,7	8,6	7,2	5,8	4,7	3,7	3	2,8	3,3
Slovenská republika	11,6	11,7	12,3	11,3	9,9	8,4	7	5,5	4,4	5,6	5,7

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 8 je vidět míra nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním od roku 2011-2021. Česká republika má v porovnání mezi těmito státy od roku 2011-2015 druhou nejnižší míru nezaměstnanosti a od roku 2015-2021 nejnižší míru nezaměstnanosti. Německo mělo až do roku 2015 nejnižší míru nezaměstnanosti a poté se drží mezi těmito státy na druhé nejnižší míře nezaměstnanosti, a to do roku 2019. Polsko mělo 3. nejvyšší míru nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním až do roku 2019, kdy v roce 2020 se míra nezaměstnanosti Polska dostala pod úroveň míry nezaměstnanosti Německa. Slovenská republika se po celou dobu od roku 2011-2021 mezi těmito porovnávanými státy drží na nejvyšší míře nezaměstnanosti.

**Graf č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

#### 4.4.3 S vyšším vzděláním

V Tabulce č. 11 je srovnání České republiky, Německa, Polska a Slovenské republiky a jejich míry nezaměstnanosti lidí s vysokou školou od roku 2011-2021.

Průměrně měly tyto státy míru nezaměstnanosti: Česká republika 1,87 %, Německo 2,25 %, Polsko 3,11 % a Slovenská republika 4,47 %.

Nejnižší průměr měla Česká republika, která měla nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2011, 2012 a 2014, kdy byla míra nezaměstnanosti 2,6 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti měla Česká republika v roce 2019, kdy byla míra nezaměstnanosti vysokoškoláků pouhé 1 %.

Německo mělo druhou průměrnou nejnižší míru nezaměstnanosti. Nejvyšší míry nezaměstnanosti dosáhlo Německo v roce 2020, kdy byla 2,6 % a nejnižší v roce 2018 kdy byla 1,8 %.

Dále bylo Polsko, které mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2013, kdy byla 5 % a nejnižší kdy v roce 2021 dostáhla míra nezaměstnanosti 1,7 %.

Nejhůře skončila v porovnání opět Slovenská republika, která měla nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2013 6,5 % a nejnižší v roce 2019 2,3 %.

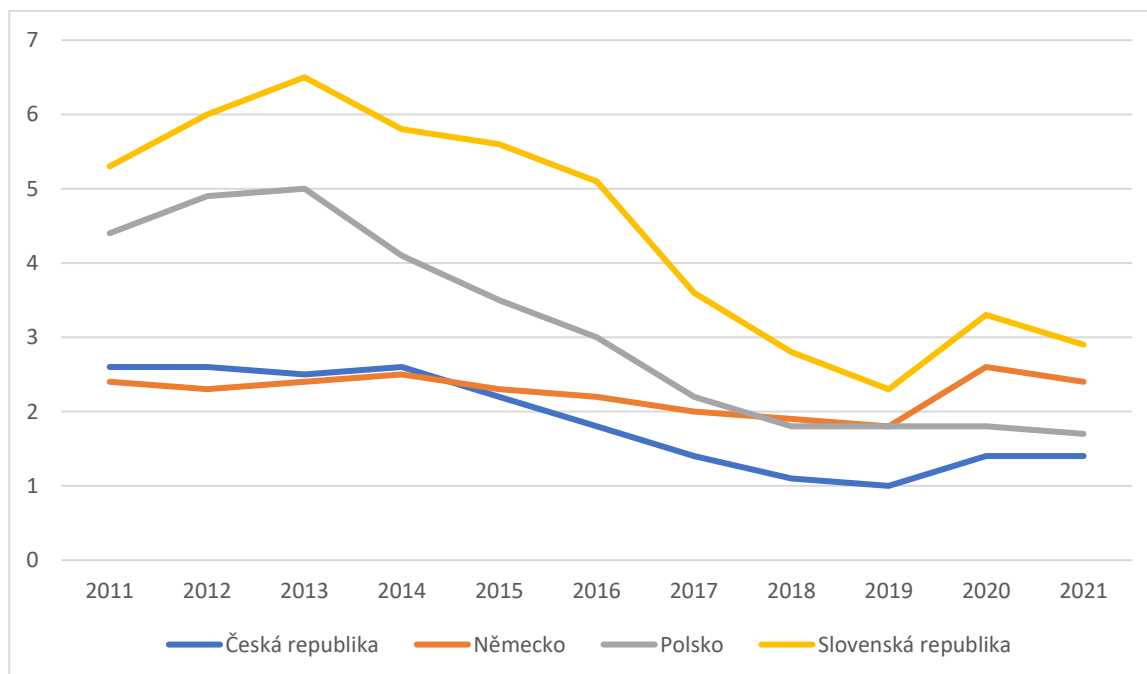
**Tabulka č. 11: Míra nezaměstnanosti u lidí s vysokou školou od roku 2011 do roku 2021.**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	2,6	2,6	2,5	2,6	2,2	1,8	1,4	1,1	1	1,4	1,4
Německo	2,4	2,3	2,4	2,5	2,3	2,2	2	1,9	1,8	2,6	2,4
Polsko	4,4	4,9	5	4,1	3,5	3	2,2	1,8	1,8	1,8	1,7
Slovenská republika	5,3	6	6,5	5,8	5,6	5,1	3,6	2,8	2,3	3,3	2,9

Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

Na Grafu č. 9 je vidět míra nezaměstnanosti u lidí s vyšším vzděláním od roku 2011-2021. Česká republika měla do roku 2014 druhou nejnižší míru nezaměstnanosti u lidí s vyšším vzděláním. Od roku 2015 pak nejnižší míru nezaměstnanosti mezi porovnávanými státy. Německo mělo nejnižší míru nezaměstnanosti do roku 2014 a od roku 2015 druhou nejnižší míru nezaměstnanosti mezi porovnávanými státy. Poté, od roku 2018 třetí nejnižší míru nezaměstnanosti. Polsko mělo do roku 2017 třetí nejnižší míru nezaměstnanosti a od roku 2018 pak druhou nejnižší. Slovenská republika si držela mezi porovnávanými státy nejvyšší míru nezaměstnanosti.

**Graf č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti u lidí s vyšším vzděláním**



Zdroj: Vlastní zpracování, veřejná databáze ČSÚ

## 5 Výsledky a diskuse

### 5.1 Rozdíly vzdělání a nezaměstnanosti u lidí s různým stupněm vzdělání

Celkový počet lidí se vzděláním se od roku 2011 do roku 2021 zvýšil o 9,9 tisíc lidí. Snížil se však počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání a to o 265,9 tisíc lidí. Může to být z důvodu, že lidé přisuzují vzdělání čím dál větší význam při uplatnění na trhu práce a tomu nasvědčuje i fakt, že počet lidí s vyšším vzděláním se od roku 2011 zvýšil o 552,7 tisíc. Snížil se také počet lidí se středním vzděláním bez maturity a to o 311,7 tisíc lidí a počet lidí se středním vzděláním s maturitou se zvýšil o 33,8 tisíc.

Celkový počet nezaměstnaných se od roku 2011 do roku 2021 snížil o 199,7 tisíc. V roce 2011 se v České republice ještě projevovali následky hospodářské krize. Od roku 2013 a 2014 docházelo ke stabilizaci pracovního trhu a nezaměstnanost začala klesat až do roku 2019. K poklesu nezaměstnanosti přispěly také nové průmyslové oblasti, které se nacházejí podél významných dopravních koridorů a krajských center. Dále také přispívá adaptace zaměstnanců na měnící se podmínky na trhu práce a nárůst flexibilních pozic na trhu práce. Od roku 2011-2021 se snížil se počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání o 38,3 tisíc, počet lidí se středním vzděláním bez maturity se snížil o 103,5 tisíc lidí, se střední školou s maturitou se snížil o 49,7 tisíc a počet lidí s vyšším vzděláním se snížil o 8,2 tisíc. U lidí s vyšším vzděláním se neprojevovalo snížení nezaměstnanosti o tolik, jelikož od roku 2011 do roku 2021 se navýšil jejich počet o 552,7 tisíc. Na začátku roku 2020 se začala projevovat covidová krize a celkový počet nezaměstnaných se zvýšil o 41,4 tisíc. V roce 2020 začínaly vládní nařízení, narůstal počet nemocných lidí s covidem-19 a zaměstnavatelé byli nuceni propouštět.

V konečném výsledku mají mnohem větší šanci uplatnit se na trhu práce lidé, kteří mají vyšší stupeň vzdělání. Z podílu nezaměstnaných a počtu vzdělaných s konkrétním stupněm vzdělání je vidět, že v roce 2011 lidí se základním vzděláním a bez vzdělání bylo 4,87 % bez zaměstnání, lidí se středním vzděláním bez maturity bylo 4,94 % bez zaměstnání, lidí se středním vzděláním s maturitou 3,18 % bez zaměstnání a lidí s vyšším vzděláním pouhých 2,08 % bez zaměstnání. V roce 2021 se procentuální šance snížila a lidí se základním vzděláním a bez vzdělání bylo 2,72 % bez zaměstnání, lidí se středním vzděláním

bez maturity pak 1,84 % bez zaměstnání, lidí se středním vzděláním s maturitou 1,52 % bez zaměstnání a lidí s vyšším vzděláním pouhých 1,03 % bez zaměstnání.

## 5.2 Rozdíly nezaměstnanosti u mužů a žen, věkových skupin a okolních státech

Rozdíly nezaměstnanosti u mužů a žen byli patrnější v roce 2011, se základním vzděláním a bez vzdělání byl rozdíl 3,25 %, kdy muži měli vyšší nezaměstnanost než ženy, se středním vzděláním bez maturity pak o 1,01 % více nezaměstnaných žen, se středním vzděláním s maturitou o 0,49 % žen bez zaměstnání více a s vyšším vzděláním bylo o 0,23 % nezaměstnaných žen více. V roce 2021 pak se základním vzděláním a bez vzděláním bylo o 0,86 % mužů více bez zaměstnání než žen, se středním vzděláním bez maturity o 0,35 % žen více bez zaměstnání než muži, se středním vzděláním s maturitou o 0,57 % žen více bez zaměstnání a s vyšším vzděláním byl rozdíl mužů a žen minimální.

Ženy se základním vzděláním a bez vzdělání mají větší šanci uchytit se na trhu práce ať už z důvodu toho, že pro ženy, které nemají vyšší stupeň vzdělání, je nabídka práce vyšší než pro muže. Zaměstnavatelé chtějí u obtížnějších prací alespoň střední vzdělání.

Muži mají naopak vyšší šanci se uplatnit na trhu práce se středním vzděláním, kdy se snadněji uplatní v pracích, které jsou manuálně obtížnější a kterých je stále dost. Ženy se středním vzděláním mají obtížnější šanci nalézt zaměstnání, které není manuálně obtížné. U lidí s vyšší školou se procentuálně lišila nezaměstnanost minimálně.

U věkových skupin lidé měli největší potíže uplatnit se na trhu práce lidé ve věku 35-44 let, což může být zapříčiněné první ztrátou zaměstnání, kdy se lidé bez práce ocitnou poprvé nebo podruhé a snaží si nalézt zaměstnání, které by jim vyhovovalo více. Poté lidé ve věku 45-54 let, kteří pro zaměstnavatele nejsou tolik atraktivní, jako mladší konkurence. Poté jsou lidé ve věku 15-24 let, kteří jsou mnohdy po vystudování školy a kteří hledají svou první práci a kteří nemají takovou praxi, jako starší lidé. Další skupinou, jsou lidé ve věku 55 a více, kteří jsou pár let před nástupem do důchodového věku a nedaří se jim zaměstnání nalézt. Lidé ve věku 25-34 let mají největší šanci se uplatnit na trhu práce, jelikož jsou buď po vystudování vysoké školy, čímž jsou pro zaměstnavatele atraktivnější, než s nižším stupněm vzdělání anebo mají nějakou praxi.

Z okolních států měla Česká republika vyšší míru nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním než státy Polsko a Německo, což může být zapříčiněné většími možnostmi



zaměstnání mladých méně vzdělaných lidí. Naopak u lidí s vyšším vzděláním, než je základní byla v České republice míra nezaměstnanosti nižší než v okolních státech.

## 6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat vývoj nezaměstnanosti v kontextu dosaženého vzdělání od roku 2011-2021 v České republice. Poté byly zkoumány rozdíly nezaměstnanosti v souvislosti s dosaženým vzděláním u mužů a žen, nezaměstnanost a její odlišnosti u různých věkových skupin a jako poslední porovnání nezaměstnanosti České republiky a okolních států. Tento průzkum utvrdil předchozí tvrzení, že nezaměstnanost a výše dosaženého stupně vzdělání spolu souvisí a čím vyšší má člověk dosaženou úroveň vzdělání, tím má větší pravděpodobnost úspěchu na trhu práce. V bakalářské práci byl kladen důraz na téma, které je ve společnosti velice aktuální a které bude aktuální i v dalších letech.

Teoretická část se zabývá vymezením základních pojmů. Důraz byl kladen na vysvětlení hlavních pojmů, které jsou v tomto tématu důležité jako je nezaměstnanost a vzdělání. Dále byly v teoretické části vymezeny pojmy, které s nezaměstnaností úzce souvisejí jako je fungování politiky nezaměstnanosti, která může být buď aktivní nebo pasivní. Charakterizována byla nezaměstnanost z pohledu příčiny vzniku a délky, psychologie nezaměstnanosti a s tím spojenými problémy lidí, kteří se s nezaměstnaností potýkají, dále historie nezaměstnanosti a její příčiny od roku 1918. Dalším tématem, které bylo charakterizováno, bylo vymezení trhu práce a s tím spojenou poptávkou a nabídkou práce.

V praktické části práce, byla analyzována data vzdělání a nezaměstnaností lidí v České republice, kteří mají různý stupeň vzdělání, a to v letech 2011-2021. Tato data byla zanalyzována a zpracována do grafů, které zobrazují vývoj nezaměstnaných s určitým stupněm vzdělání. Podle analýzy se od roku 2011-2021 celkový počet lidí se vzděláním lišil pouze o 10 tisíc, ale snížil se počet lidí se základním vzděláním a bez vzdělání a zvýšil se počet lidí s vyšším vzděláním. Počet nezaměstnaných celkem se za 11 let od roku 2011 snížil o přibližně 200 tisíc a snížila se nezaměstnanost u lidí s každým stupněm vzdělání. Dále je zde ukázán podíl lidí s určitým vzděláním a nezaměstnaností s konkrétním vzděláním a díky této statistice, můžeme potvrdit, že čím vyšší vzdělání lidé mají, tím nižší nezaměstnanost se u těchto lidí objevuje.

Dále byla porovnána data nezaměstnanosti mužů a žen s určitým stupněm vzdělání od roku 2011-2021, která byla převedena na procenta, která ukazují poměr mezi počtem vzdělaných a počtem nezaměstnaných s určitým stupněm vzdělání. U lidí se základním

vzděláním a bez vzdělání je více mužů bez zaměstnání než žen, ale u dalších stupňů vzdělání to byli muži, kteří měli vyšší šanci uchytit se na trhu práce. Procentuální rozdíly byly však minimální.

Poté byla v praktické části porovnána nezaměstnanost lidí s určitou věkovou skupinou. V průměru nejvíce nezaměstnaných lidí od roku 2011-2021 bylo ve věku 35-44 let, dále lidí ve věku 45-54 let, lidé ve věku 15-24 let, lidé ve věku 55 a více, ve věku 25-29 a nejméně lidí ve věku 30-34 let.

Poslední kapitolou v praktické části bylo porovnání míry nezaměstnanosti lidí od roku 2011-2021. Průměrná míra nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání byla nejvyšší u Slovenské republiky, poté u České republiky, Polska a nejmenší míru nezaměstnanosti mělo Německo. U lidí se středním vzděláním se situace změnila a nejmenší průměrnou míru nezaměstnanosti měla Česká republika, poté Německo, Polsko a nejvyšší průměrnou míru nezaměstnanosti měla opět Slovenská republika. U lidí s vyšším vzděláním pak nejnižší průměrnou míru nezaměstnanosti měla Česká republika, poté Německo, Polsko a nejvyšší Slovenská republika.

## 7 Seznam použitých zdrojů

### Literární zdroje

- (1) BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. Nezaměstnanost. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.
- (2) GALUŠČÁK, Kamil, and Jan Pavel. Unemployment and Inactivity Traps in the Czech Republic: Incentive Effects of Policies. Czech National Bank, Economic Research Department, 2007.
- (3) HLOUŠKOVÁ, Pavla. Zákoník práce: prováděcí nařízení vlády a další související předpisy: s komentářem k 1. 1. 2015 Olomouc: ANAG, [2007] -. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-306-6.
- (4) HOLMAN, Robert. Ekonomie, 5. vydání: sbírka řešených otázek a příkladů. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-333-5.
- (5) HOLMAN, Robert. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.
- (6) HOLMAN, Robert. Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-890-3.
- (7) JUREČKA, Václav. Makroekonomie. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.
- (8) KEŘKOVSKÝ, Miloslav. Ekonomie pro strategické řízení: teorie pro praxi. Praha: C.H. Beck, 2004. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-885-1.
- (9) KEŘKOVSKÝ, Miloslav a Jiří LUŇÁČEK. Úvod do mikroekonomie: s využitím prvků distančního studia. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-365-6.
- (10) MÁČE, Miroslav a Pavel ROUSEK. Makroekonomie pro technické školy. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4575-6.
- (11) MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.
- (12) POTŮČEK, Martin. Strategické vládnutí a Česká republika. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2126-2.

- (13) SIROVÁTKA, Tomáš. Politika pracovního trhu. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. ISBN 80-210-1251-X.
- (14) SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. Makroekonomie. 4. aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2022. ISBN 978-80-7261-596-4.
- (15) VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. Kompetence ve vzdělávání. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1770-8.
- (16) ZADRAŽILOVÁ, Dana. Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika podnikání. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-192-5.
- (17) ŽÁK, Milan. Hospodářská politika. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020. ISBN 978-80-88330-04-2.

### **Internetové zdroje**

- (18) Český statistický úřad [online]. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/2-vzdelavani>
- (19) Ministerstvo práce a sociálních věcí: Aktivní politika zaměstnanosti. Úřad práce ČR [online]. 2017 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/apz>
- (20) Ministerstvo práce a sociálních věcí: Úřad práce ČR. MSPV [online]. 21. 2. 2022 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/aktivni-politika-zamestnanosti-1>
- (21) Moneta Money Bank [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/kalkulacky/kalkulacka-podpora-v-nezamestnanosti>
- (22) Portál veřejné správy. Goc [online]. 11. 12. 2020 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: [Základní vzdělávání - gov.cz](https://www.gov.cz)
- (23) SVOBODA, Peter a Jiří NEMEŠKAL. Nezaměstnanost v Česku v historickém pohledu. V zorném poli geografů [online]. 2014, (4/14–15), 28-29 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: [https://www.historickygis.cz/sites/default/files/svoboda\\_p.\\_nemeskal\\_j.\\_2015\\_nezamestnanost\\_v\\_cesku\\_v\\_historickem\\_pohledu\\_geograficke\\_rozhledy\\_24\\_c.\\_4\\_s.\\_28-29.pdf](https://www.historickygis.cz/sites/default/files/svoboda_p._nemeskal_j._2015_nezamestnanost_v_cesku_v_historickem_pohledu_geograficke_rozhledy_24_c._4_s._28-29.pdf)

## Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

### 7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Rovnováha na trhu práce .....	24
--	----

### 7.2 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet osob se vzděláním od roku 2011-2021 (v tisících) .....	28
Tabulka č. 2: Počet nezaměstnaných osob od roku 2011-2021 (v tisících).....	32
Tabulka č. 3: Podíl nezaměstnaných s celkovým počtem vzdělaných .....	36
Tabulka č. 4: Počet mužů a žen se základním vzděláním a bez vzdělání a počet nezaměstnaných mužů a žen .....	37
Tabulka č. 5: Počet mužů a žen se střední školou bez maturity a počet nezaměstnaných mužů a žen .....	38
Tabulka č. 6: Počet mužů a žen se střední školou s maturitou a počet nezaměstnaných mužů a žen .....	39
Tabulka č. 7: Počet mužů a žen s vysokou školou a počet nezaměstnaných mužů a žen....	40
Tabulka č. 8: Porovnání nezaměstnanosti lidí podle věkových skupin od roku 2011 do roku 2021. Data jsou uváděna v tisících.....	41
Tabulka č. 9: Míra nezaměstnanosti u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání od roku 2011 do roku 2021. ....	42
Tabulka č. 10: Míra nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním od roku 2011 do roku 2021.....	44
Tabulka č. 11: Míra nezaměstnanosti u lidí s vysokou školou od roku 2011 do roku 2021. ....	46

### 7.3 Seznam grafů

Graf č. 1: Množství obyvatel s jednotlivými stupni dosaženého vzdělání za rok 2011.....	29
Graf č. 2: Množství obyvatel s jednotlivými stupni dosaženého vzdělání za rok 2021.....	30
Graf č. 3: Počet obyvatel s určitým vzděláním (v tisících).....	31
Graf č. 4: Množství nezaměstnaných lidí vzhledem k jejich dosaženému vzdělání za rok 2011.....	33

Graf č. 5: Množství nezaměstnaných lidí vzhledem k jejich dosaženému vzdělání za rok 2011 .....	34
Graf č. 6: Počet nezaměstnaných obyvatel s určitým vzděláním (v tisících) .....	35
Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním .....	43
Graf č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti u lidí se středním vzděláním .....	45
Graf č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti u lidí s vyšším vzděláním .....	46